

BİZ TOPLULUĞU

YEREL YÖNETİMLERDE SOSYAL POLİTİKALAR

SOSYAL POLİTİKALAR KOMİSYONU

**YEREL YÖNETİMLER VE KENT POLİTİKALARI
KOMİSYONU**

Mart, 2024

İçindekiler

1.Yerel Yönetimlerin Yaptığı Barınma ve Konut Yardımları	4
1.1 İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Yaptığı Barınma ve Konut Destekleri	4
1.2 Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin Yaptığı Barınma ve Konut Destekleri	5
1.3 İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Barınma ve Sağlık Destekleri	6
2. Tarım Destekleri (EKSİK)	6
3.Ulaşım Desteği	6
4. Eğitim Destekleri	9
4.1 İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Eğitim Destekleri	10
4.2 Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	14
4.3 İstanbul Büyükşehir ve Eskişehir Büyükşehir Belediyelerinin Eğitim Destekleri	15
5. YEREL YÖNETİMLER VE KIRILGAN GRUPLAR	17
5.1 LGBTI+'lar	17
5.2 Yoksullar	20
5.3 Engelliler	21
5.4 Taşeron Çalışanlar	25
5.5 Azınlıklar	27
5.6 Yaşlılar	28
6. Fatura Destekleri (Eksik)	30
7. Yerel Yönetimlerin Yaptığı Gıda Destekleri	30
7.1 İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Yaptığı Gıda Destekleri	31
7.2 Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin Yaptığı Gıda Destekleri	32
7.3 İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Yaptığı Gıda Destekleri	33
7.4 Valilik ve Kaymakamlıkların Yaptığı Gıda Destekleri	34
8. Çocuk/Yenidoğan Destekleri	34
9. Sağlık Destekleri	39
10. Yerel Yönetimlerin Genç ve Kadın İstihdamına Katkısı	43
10.1 Yerel Yönetimlerin Gençlerin İstihdamına Katkısı	43
10.1.1 İstanbul Büyükşehir Belediyesi	44
10.1.2 Mersin Büyükşehir Belediyesi	44

10.1.3 Sonuç	44
11. Yerel Yönetimlerde Kadın Destekleri	45
12. Yerel Yönetimlerde Göç Kaynaklı Problemler	49
12.1 Yerel Yönetimlerin Karşılaştığı Problemler	49
12.1.1 Kayıtsız Sığınmacı Sorunu	49
12.1.2 Mevzuat Kaynaklı Problemler	51
12.1.3 Yönetimsel Problemler	51
12.1.4 Finansal Problemler	52
12.2 Sığınmacıların Karşılaştığı Problemler	53
12.2.1 Sığınmacı Kadınların Korunması Problemi	53
12.2.2 Sığınmacı Çocukların Korunması Problemi	54
12.2.3 Konut ve Barınma Problemi	55
12.2.4 Sağlık Problemi	56
13. Gençlik Destekleri	57

BİZ

birlikte ilerleyeceğiz.

1. GİRİŞ

Yerel Yönetimlerin vatandaşların yaşamına etkileri düşünüldüğünde akla gelen ilk konuların başında sosyal politikalar gelmektedir. Türkiye Cumhuriyeti, 2017 Halkoylamasından bugüne; ciddi bir devlet krizi yaşamaktadır. Bu kriz, devletin yönetilememesiyle alakalıdır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi adı verilen sistem, devlet kurumlarının işlevselliğini büyük oranda geriletmiş, devlet politikalarının Cumhurbaşkanı etrafında toplanan ‘sekreter, ofis, kurul’ adı altında meşrulaştırılan kimselerin inisiyatifine bırakmıştır. Bu durumun bir sonucu olarak, ekonomi yönetimi ciddi zede almıştır. Ülkemizde bugün enflasyon ve fiyat istikrarsızlığı derin yoksulluğa sebebiyet vermektedir. Derin yoksulluk, dar bir tabaka haricinde toplumun tüm kesimlerini etkilemektedir. Derin yoksulluğun sonucu olarak öğrenen yoksulluğu, çocuk yoksulluğu, genç yoksulluğu giderek daha da derinleşmekte ve bu durum toplumun geleceği açısından dikkate değer sıkıntıları beraberinde getirmektedir. Derin yoksulluktan yoğun biçimde etkilenenler arasında kırılğan gruplar yer almaktadır. Yaşlılar, işsizler, sığınmacılar, yoksullar adeta yoksulluğa terk edilmiş; adına ‘sosyal destek, sosyal yardım’ denen bir takım siyasi rüşvetlerle ‘hayatta kalmaya ancak yaşamamaya’ mahkum edilmiştir.

Biz Topluluğu olarak emeğin, sosyal adaletin, sosyal devletin önemini hassasiyetle taşıyoruz. Girişin başında da ifade edildiği sürece böyle bir atmosferi soluyorken Yerel Yönetimler dendiğinde akla, sosyal politikaların geldiğini biliyor; bu konuyu önemsiyoruz. Bu doğrultuda 31 Mart 2024 Yerel Seçimlerine giderken, topluluğumuzun Sosyal Politikalar Komisyonu ve Yerel Yönetimler ve Kent Politikaları Komisyonunun işbirliği içinde Yerel Yönetimlerde Sosyal Politikalar arakesitini bu raporda tartışıyoruz.

Pek tabii bu konuyu yalnızca tek bir raporda tartışılmayacak kadar geniş buluyoruz. Ve fakat, bu rapor çalışmasında gençler olarak, yerel yönetimler ve sosyal politikalar arakesitinde başat gördüğümüz konuları tartışıyor, sorunları betimlemeye gayret ediyor ve topluluğumuzun ilkeleri çerçevesinde çözüm önerileri getirmeye çalışıyoruz.

Raporumuzda, barınma, yoksulluk, sosyal yardım, kırılgan gruplar, yaşlılar, genç kadınlar başta olmak üzere söz konusu başlığın başat meselelerini tartışıyoruz.

b!z

birlikte ilerleyeceğiz.

1.Yerel Yönetimlerin Yaptığı Barınma ve Konut Yardımları

Türkiye’de yerel yönetimler tarafından ihtiyaç sahibi hanelere çeşitli destekler sunulmaktadır. Bunlardan önemli bir tanesi yapılan barınma ve konut yardımlarıdır. Barınmak, insanın temel ihtiyaçlarından bir tanesidir ve bir insan barınmadan yaşamını sağlayamaz. Türkiye Cumhuriyeti, bulunduğu coğrafya itibari ile bir deprem bölgesinde yer almaktadır ve kentsel dönüşümün hızlıca yapılması bir zorunluluktur. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 5. Maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti sosyal bir hukuk devletidir, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamakla yükümlüdür. Yerel yönetimler de bir devlet kurumu olduğu için bunları sağlamakla yükümlüdür. Yerel yönetimler, barınma ihtiyacını sağlayamayan, barındığı konut kentsel dönüşüme girmiş ve zor şartlarda barınma ihtiyacını sağlayan vatandaşlarına destek vermek zorundadır. Bunların arasında ücretsiz barınma desteği, kira destekleri, konut inşaatı ve kişinin/hanenin gelirinine göre sabit taksitli ve vade farksız konut satışı destekleri olması zorunludur.

1.1 İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin Yaptığı Barınma ve Konut Destekleri

KİPTAŞ, 1987 yılında kurulmuş bir İstanbul Büyükşehir Belediyesi iştirakidir. 2019 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin yönetiminin Cumhuriyet Halk Partisi’ne geçmesi ile KİPTAŞ, deprem tehlikesi bulunan İstanbul’da yeni projeler üretmeye ve mevcut devam eden projeleri hızlandırmaya başlamıştır. Eski yönetime nazaran kar odaklı değil, afet odaklı ve dayanıklı yapılarla katılımcı ve sürdürülebilir dönüşüm projeleri yürütmeye devam etmektedir. Özellikle önümüzdeki 20 yıl içinde beklenen büyük İstanbul depremine karşı aksiyonlar olarak kentsel dönüşüm ve yeni konut inşaatlarında İstanbul’da önemli rol oynamaya başlamıştır. Dar gelirli ve ihtiyaç sahibi vatandaşların ev

sahibi olabilmeleri amacı ile sabit taksitli ve vade farksız ödemeler ile İstanbulluları ev sahibi yapmaktadır. KIPTAŞ konutlarından daire satın almak isteyen kişiler gerekli belgeler ile başvuru yaparlar. Konutlar kura yoluyla dağıtılır. Kura çekimi televizyon ve internetten canlı yayınlanır. Kura çekimi sonucu konut sahibi olan kişilerin anahtar teslimleri vaat edilen tarihte yapılır. 2019'dan günümüze kadar İstanbul Yenileniyor projesi adı altında 10 tane kentsel dönüşüm projesi, 6 tane konut projesi, 2 tane tek yapı dönüştürme projesi, 1 tane kaynak geliştirme projesi tamamlanmıştır. 3 tane kentsel dönüşüm, 5 tane tek yapı dönüştürme projesinin yapımları devam etmektedir.

İBB, konutları kentsel dönüşümde olan ve konutta ikamet etmekte olan maliklere 18 ay boyunca 7 bin TL, kiracılara 12 ay boyunca 7 bin TL, konutta ikamet etmeyen maliklere ise 18 ay boyunca 4 bin 500 TL kira yardımı yapmaktadır.

İBB, ikamet ettiği binanın deprem risk durumunu öğrenmek isteyen vatandaşlara ücretsiz olarak deprem risk analizi hizmeti sağlamaktadır.

Kış Hizmeti ile evsiz ve sokakta kalmak zorunda kalan vatandaşları kış aylarında ücretsiz olarak İBB Tesisleri ve Darülacezede misafir etmektedir. Vatandaşların kışın olumsuz şartlarından etkilenmesinin önüne geçilmektedir. Kış hizmeti kapsamında misafir edilen evsiz vatandaşlara sağlık, temizlik, yiyecek-içecek, barınma ve kıyafet destekleri sağlanmaktadır.

1.2 Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin Yaptığı Barınma ve Konut Destekleri

PORTAŞ A.Ş, KIPTAŞ gibi kentsel dönüşüm ve konut inşaatı projeleri üretmekte ve Ankaralı vatandaşları ev sahibi yapmaktadır. Konut sahibi olmak isteyen vatandaşlar kura yoluyla belirlenir ve bu kura çekimleri televizyon ve

internetten canlı olarak yayınlanmaktadır. Vatandaşlara sabit taksitli ve vade farksız ödeme imkanları sunulmaktadır. Konutların yapımı vaat edilen tarihte tamamlanmakta ve kura sonucu konut sahibi olmaya hak kazanan vatandaşlara anahtarları teslim edilmektedir.

2019 öncesi ABB tarafından yapımına başlanan ve bir türlü bitirilemeyen kentsel dönüşüm projeleri, 2019'dan itibaren hızlı şekilde tamamlanmaktadır. Bu süre zarfında konutları kentsel dönüşümde olan vatandaşların kiralari ABB tarafından ödenmektedir. Aynı zamanda konutları başka bir inşaat firması tarafından kentsel dönüşüme girmiş olan ihtiyaç sahibi kişi ve ailelerin kiralari da Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından ödenmektedir. 2002-2019 arası bu proje kapsamlarında 2 milyar 200 milyon TL rant uğruna belediye bütçesinden harcandı. 2019 sonrasında kentsel dönüşüm projelerinin yapımı hız kazandı, vatandaşlar evlerine tekrardan kavuştu ve belediyenin bütçesine binen yük kaldırılmış oldu.

Ankara Büyükşehir Belediyesi herhangi bir nedenle evden atılan, evini terk eden, sokakta yaşamak zorunda kalıp barınma imkanı olmayan ve herhangi bir kurum hizmetinden yararlanamayan sokaklarda yaşayan evsiz ve kimsesiz vatandaşların günlük olarak ihtiyaçlarını sağlayabilecekleri Barınma Evi hizmeti ile sokakta yaşayan vatandaşlara destek olmaktadır. Burada yaşayan vatandaşların günlük bakımlarını yapmaları için imkanlar sağlamakta ve temel ihtiyaçlarını sağlamalarına olanak sağlamaktadır.

1.3 İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Barınma ve Sağlık Destekleri

İzmir Büyükşehir Belediyesi Kentsel Dönüşüm Daire Başkanlığı, KİPTAŞ ve PORTAŞ A.Ş gibi kentsel dönüşüm projeleri ve konut projeleri hizmeti vermektedir. Depreme dayanıksız konutlar tespit edilerek Kentsel Dönüşüm

Daire Başkanlığı tarafından kentsel dönüşüme girmektedir. Konutları başka bir inşaat şirketi tarafından kentsel dönüşüme giren ihtiyaç sahibi kişilere ve hanelere kira destekleri verilmektedir. Konut projeleri kapsamında ev sahibi olmayanların ev sahibi olması sağlanmaktadır. Ev sahibi olacak kişiler kura yoluyla belirlenmektedir ve bu kura çekimleri televizyon ve internetten canlı olarak yayınlanmaktadır. Konutların inşaatları vaat edilen tarihlerde tamamlanmakta ve anahtar teslimleri de vaat edilen tarihlerde yapılmaktadır.

İzmir'de üniversite okumakta olan ve barınma sorunu yaşayan öğrencilere aylık kira ve barınma desteği sağlanmaktadır. Ayrıca evlerinde öğrenci barındırmak isteyen ailelere nakdi yardım yapılmaktadır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi, özellikle kış aylarının zor şartlarında sokaklarda kalan vatandaşlar için konukevlerini açmaktadır. Burada misafir olarak kalan vatandaşlara barınma, yiyecek, giyecek, temizlik ve sağlık hizmetleri verilmektedir. Yaşı ve sağlığı çalışmaya uygun olan vatandaşlar Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile yapılan koordineli çalışmalar sonucu iş sahibi yapılmaktadır. Yaşı veya sağlığı çalışmaya uygun olmayan vatandaşlar huzurevi veya bakım merkezlerine yerleştirilmektedir.

2. Tarım Destekleri (EKSİK)

3.Ulaşım Desteği

Günümüzde başta Büyükşehir Belediyeleri olmak üzere il belediyeleri ulaşım desteği vermektedir. Ankara İzmir ve İstanbul Büyükşehir Belediyeleri birçok farklı kategoride ulaşım kartları çıkararak öğrenci, 60-64 yaş, 65 yaş üstü, basın mensupları, belediyeye bağlı işçiler gibi birçok kesime farklı farklı ulaşım destekleri sağlanmaktadır. Diğer büyükşehir belediyeleri ve il belediyeleride bu tarz destekleri imkanları doğrultusunda sağlamaktadır.

Ankara Büyükşehir Belediyesi 2014 yılından itibaren Ankarakart adında manyetik kart kullanımına geçmiş ve bu ulaşım kartlarını temelde 3'e ayırmıştır. Bu kartlar Tam Kart, İndirimli (Öğrenci-Öğretmen) Kart, Serbest Kart (Yaşlılar, Bazı kamu çalışanları, Basın mensupları, Ankara büyükşehir belediye personeli, Engelliler, ve diğerleri) olarak nitelendirilir. Ankara Büyükşehir Belediyesi 2024 yılında belirlediği ulaşım tarifesi Tam Kart için 15 lira, İndirimli kart için 7.50 liradır (Öğretmenler için 11 lira.) Aynı zamanda Mansur Yavaş döneminde Ankara'da İndirimli kart kullanan öğrenciler için Aylık Sınırsız abonman desteği sağlanmıştır. Öğrenciler aylık 220 lira vererek 1 ay boyunca Ankara'da dilediği ulaşım aracını kullanabilir hale gelmiştir. Tam Kart özelinde Ankara'da Sabah 06.00- 06.45 saatleri arasında 15 liralık tam kart ücreti bu saatler arasında 13 liraya düşmektedir.

Ankara Büyükşehir Belediyesi Öğrenci ve Tam Kart için yaptığı bu destekler dışında Serbest kart kullanan birçok farklı insana ulaşım desteği sağlamaktadır. Serbest kart kullanan hak sahipleri toplu taşıma için herhangi bir ücret ödememektedir. Ankara'da serbest kart kullanan vatandaşların çoğunlu 65 yaş üstü vatandaşlardır. 65 yaş üstü vatandaşlar günün her saatinde Ankara'da ücretsiz olarak toplu taşıma kullanabilir. 61-64 yaş kategorisinde serbest kart kullanan vatandaşlar belediye tarafından belirlenen saatler içerisinde ücretsiz toplu taşıma kullanma hakkına sahiptir. Ayrıca %40 ve üzeri engele sahip olan engelli vatandaşlar Serbest Kart kullanma hakkına sahiptir. Bu vatandaşlarımız dışında Serbest kart Gaziler ve Eşlerine, Şehit eşleri ve çocuklarına, Emniyet personeline, Belediye zabıtalalarına ve Sarı basın kart sahiplerine verilir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi nüfusu nedeniyle en çok ulaşım desteği veren

belediyedir. Bu sebeple ulaşımda diğer illere nazaran çok daha fazla çeşitte kart'a ve bu kartlar dolayısıyla çeşitli destekler vermektedir. Temelde İstanbul'da herkesin kullanabileceği standart İstanbulkart dışında Mavi Kart (Bireysel ve Kurumsal Mavi kart olarak ikiye ayrılır), İndirimli İstanbulkart (Öğrenci, Öğretmen, 60 yaş indirimli kartı olarak e ayrılır), Ücretsiz İstanbulkart (65 yaş kartı, Engelli kartı, Gazi ailesi kartı, TÜİK kartı, PTT Kartı, Sarı Basın Kartı, Belediye zabıta kartı, Gazi kartı, EHS kartı, Milli Sporcu Kartı, şehit eşleri ve ailesi kartı, Anne Kart) gibi kategorilere ayrılan kartlar bulunmaktadır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesinde ulaşım Tam Kart için 17.70 Lira Öğrenciler için 8.63 Liradır. Bu fiyat ulaşım araçlarına göre değişkenlik göstermektedir. Metrobüs için Tam Kart 26.25 Liradır. Marmaray ise 39.16 Lira'dır. Ancak bu hatlar için iade ücretleri mevcuttur. Vatandaşlar gittiği mesafe kadar para ödemektedir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi halihazırda nüfusu nedeniyle en fazla ulaşım desteği veren belediyedir. Yıllık bütçesi ile ulaşımı birçok vatandaş için sübvansede etmektedir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi tıpkı İstanbul ve Ankara Büyükşehir Belediyeleri gibi benzer ulaşım desteklerine sahiptir. Ancak İzmir'in diğer belediyelerden bir farkı Halk Taşıt uygulamasıdır. 05.00-07.00 ve 19.00-20.00 saatleri arasında tüm toplu taşıma araçlarını İzmirliiler %50 indirimli olarak kullanabilmektedir. Bu uygulamanın çok benzeri Ankara'da sabah uygulansa da bu uygulama İzmir'de çok kapsamlı şekilde uygulanmaktadır. İzmirde Tam Kart ücretleri 13 lira iken Öğretmen/60 yaş kartları için 11 liradır. Aynı zamanda öğrenciler ulaşım için 5 lira ödemektedir.

Diğer Büyükşehir Belediyeleri bütçeleri doğrultusunda Ankara İstanbul İzmir

Büyükşehir Belediyelerinin politikalarını izlemektedir. Ülkemizin mevcut ekonomik şartları dolayısıyla belediyeler bütçelerinin bir kısmını ulaşımı sübvansane etmeye kullanmaktadır. Yapılan zamlar çoğunlukla bu sübvansenin sürdürülebilir bir şekilde devam edilmesi için kullanılır. Akaryakıt yedek parça gibi ulaşım giderlerinin ülkemizde dolar'a endeksli olması ve ülkemizde ki dolar kurunun sürekli artması bu zamların temel sebeplerinden biridir. Yinede dolar bazında ulaşım ücretlerinin geçmiş dönemlere göre daha az olduğu görülmektedir.

Her ne kadar belediyeler bu konuda çabalasada günümüzde ekonomik şartların iyice zorlaşmasından kaynaklı olarak ulaşım desteği almayan asgari ücrette çalışan vatandaşlar maaşlarının bir kısmını ulaşımaya ayırmak zorunda kalmaktadır. Bu vatandaşlar belediyelerin tam kart'larını kullanmak yerine kendileri gibi insanlar için çıkarılacak indirimli veya belirli saatlerde serbest statüde kullanabileceği kartlar çıkarılması vatandaşların hane ekonomisine katkıda bulunacaktır.

4. Eğitim Destekleri

Yerel yönetimler sosyal politikalar kapsamında eğitim üzerinde birkaç temel eylem üzerinde durmalıdır, bunlar;

- Eğitimde fırsat eşitliği,
- Kapsayıcı eğitim anlayışını geliştirmek (Özel durumları bulunan kişilere yönelik projelerin yürütülmesi),
- Öğrencilerin kendini geliştirebileceği alanlar sağlamak,
- Eğitim altyapısını geliştirmek,
- Dijital okuryazarlığın pekiştirilmesi,

- Kariyer rehberliği ve mesleki eğitimler,
- Beslenme, sağlık ve konaklama projeleri,
- Ve son olarak kâr amacı gütmeyen kuruluşlar ve eğitim uzmanlarıyla kaynakları verimli kullanarak öğrencileri izlemek&değerlendirmek gibi eylemler olmalıdır.

Bu yerel birimler bölgesel kalkınma ve ilerleme için daha eğitimli ve nitelikli nesiller yetiştirilmesinde sorumludur, bu sorumluluk çerçevesinde belediyelerin eğitim konusundaki politikalarını ve desteklerini yaptığımız çalışmada mercek altına alacağız.

Öğrenci nüfusunun ülkemiz genelinde yoğun olduğu iki İstanbul ve Eskişehir belediyelerinin eğitim desteği konusunda gösterdiği performansları inceleyeceğiz, kıyaslayacağız ve değerlendireceğiz.

İnceleyeceğimiz illerden İstanbul'da Valiliğin internet sitesinde 1 milyon 834 bin ğrenci olduğu bilgisi veriliyor, peki İstanbul Büyükşehir Belediyesi günümüz ğrenci nüfusuna yönelik nasıl hizmetlerde bulunmuş inceleyelim.

4.1 İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Eğitim Destekleri

2019-2024 dönemi boyunca pek çok olumlu faaliyete imza attı, bu süreçte İBB Eğitim Desteğini n planda tutan bir politika izledi. Bu bağlamdaki faaliyetleri,

- Dönüşümü 2022'de tamamlanan Atatürk Kitaplığı
- İBB tarihinde bir ilk olan İBB ğrenci Yurtları
- Üniversite Tercih ve Danışmanlık Merkezleri
- İBB Genç niversiteli Programı kapsamında niversiteli öğrencilere burs desteği
- UGETAM kapsamında beş farklı alanda mesleki eğitim programı

- İSMEK kapsamının arttırılması ve mesleki eğitim programlarının yanında projelerin arttırılması

Başta dönüşümü tamamlanan **Atatürk Kitaplığı** ile İBB, kentin üniversite gençlerine 500 binden fazla esere ücretsiz erişim sağlamakta, üniversite gençliği Türkiye'nin yarınıdır, aydınlık yarınların yaratılması için kültürel gelişiminin yanında akademik gelişimin de sağlanması gerekmektedir. Atatürk Kitaplığı kentin üniversitelilerine sunduğu bu kütüphanede Osmanlıca Matbu eserlerin yanısıra el yazması kitaplar ve yabancı dilde nadir eserleri sunmaktadır.

İBB Kütüphaneler ve Müzeler Müdürlüğü artan kitap fiyatları karşısında kitaplara erişmekte güçlük çeken gençlere yönelik önemli bir hizmette bulunmuştur.

Öğrenci Yurtları, ülkemizde gün geçtikçe bir problem haline gelmektedir. Türkiye'de bulunan üniversite sayısı her geçen gün artıyor ve bu artış kentlerde öngörülemeyen konaklama sorunlarına yol açıyor, bu mağduriyetin İstanbul örneğinde yaşandığı gözlemlenebilmekle beraber İBB bu sorunun önüne geçmeye çalışmıştır.

İnşaatları 2021'de tamamlanan üç adet kız yurduyla beraber projeyi bugün 8'i kız 6'sı erkek olmak üzere 14 öğrenci yurduyla tamamlayan İBB gelecek yıllarda bu sayıyı arttırmalıdır.

YKS sonrası tercih dönemi aday öğrencilerin en az sınav kadar endişelendiği dönem olarak biliniyor. Öğrenciler, kendilerine sadece puan ve sıralama olarak değil kültürel ve ekonomik olarak doğru okullara yönelmek ve kendilerine uygun bölümü seçmek için İBB'nin İstanbul genelinde açtığı **Tercih ve Danışmanlık Merkezini** kullanıyor. Üç farklı yöntemi kullanarak ister yüz yüze ister çevrimiçi hizmetten faydalanmak mümkün.

Burs Desteği Türkiye'de okuyan pek çok öğrenci için oldukça değerli bir unsur. Ülkemizde KYK ve Vakıf Üniversiteleri başta olmak üzere pek çok kurum ve

kuruluş üniversite öğrencilerine yönelik burs desteğinde bulunuyor. Ancak bu bursların kime çıktığı konusunda öğrenciler farklı düşüncelere sahip olabiliyor, İBB gelir durumunda maddi desteğe ihtiyaç duyan ve belirli bir başarı standartını yakalayan öğrencileri öne çıkartarak Türkiye Ekonomik şartlarında aslında öğrencilere bir can suyu vermiş oluyor.

UGETAM test, muayne, eğitim ve denetim hizmetleri veren İBB'ye bağlı bir kuruluştur. Bünyesinde Türkiye genelinde alanıyla ilgili konularda hizmet veren bu kuruluş aynı zamanda Mesleki Eğitim sağlama özelliğine de sahip. Organize Sanayi Bölgeleri, Su ve Kanalizasyon idareleri, Doğal Gaz dağıtım şirketlerine hizmet veren UGETAM kendi içerisinde gerçekleştirdiği eğitimlerle İstanbul'un gelecekte yaşayabileceği herhangi bir altyapı sorununu kendi içinden çözecek İstanbullu genç nesil yetiştiriyor. Beş farklı alanda eğitim veren UGETAM Eğitim programlarını ikiye ayırıyor, Akademi Eğitimleri ve Mesleki, Teknik, Kişisel Gelişim Eğitimleri.

Akademi Eğitimleri bünyesinde Enerji, Su ve Ulaşım Akademileri bulunurken öte yanda ise Kişisel Gelişim, Mesleki ve Teknik eğitimleri öğrencilerine sağlıyor. Türkiye'nin en önemli kenti olan İstanbul'da kentin hayat damarlarını daha ileriye götürmek üzere eğitimler veren UGETAM İBB'nin önemli projelerinden biridir.

İSMEK aslında 1996 senesinde açılmıştır. Kuruluş misyonu olarak tüketen nüfus yerine üreten nüfusu artırma prensibini benimseyen İSMEK aynı zamanda Mesleki ve Teknik Eğitimlerle kent genelinde niteliği ve istihdamı arttırmayı hedefliyor. İBB 2021'de yeni İSMEK vizyonunu duyurdu ve kurumun yapısında çeşitli değişikliklere gitti. İSMEK'in bir istihdam kapısı olması yönünde çağdaş dünyaya ayak uydurması gerektiğini belirten İmamoğlu'nun yeniden yapılandığı İSMEK'te bugün 4 dal 23 farklı alan ve 1000'in üzerinde eğitim

programı bulunuyor.

Mesleki eğitimlerin belirttiklerimiz dışında bölgesel kalkınmaya olan etkisini atlamamak gerekiyor, dünyanın her yerinde yaşanan gelişmeler ve altyapı sorunlarına yönelik yeni çözümler İSMEK gibi platformlar aracılığı ile Türkiye'ye getirilebilir. Potansiyelini tam olarak kullandığı takdirde İSMEK ve benzeri kuruluşlar halkın iş gücü piyasasına uyum sağlamasını ve piyasa standartlarını benimsemesine yardımcı olacaktır. İstanbul'un belkemiği olma şansına sahip olan İSMEK, program sayısını arttırarak İstanbul'a kendi içinden sağlam vizyonları olan teknik elemanlar yetiştirebilmelidir.

4.1.1 Sonuç

Bütün bu programların İstanbul gibi bir megakent için eksik kaldığını belirtmek yanlış olmaz, İstanbul'un bugünkü ve yarınki sorunlarına yönelik yapılacak yatırımların en büyüğü şüphesiz ki eğitimidir. Ayrıca, belirttiğimiz gibi Türkiye'nin en kalabalık öğrenci nüfusu yine bu şehirde yaşamaktadır. Bu şehirde öğrencilerin barınma ve temel ihtiyaçlarını giderme problemi sadece yurtlar ve burslar ile karşılanamaz.

Mustafa Kemal Atatürk, cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye'ye gelecek olmaları için 11 öğrenciyi yurt dışında eğitim almak üzere yollamış ve *"Sizi birer kıvılcım olarak gönderiyorum. Gür alevler halinde dönmelisiniz."* demişti. İBB'nin İstanbul'un sorunlarına çözüm üretmek maksadıyla kendini kanıtlamış gençleri diğer dünya metropollerine yollayarak şehircilik ve kent yönetimi anlayışında dünya şehirlerini örnek alınması gerekiyor. Yine İstanbul'da bir öğrenci için en büyük sorun kiralardır, belediyelerimizin kiralar üzerinde bir ayarlama yapmak maksadıyla bölgelerinde gerekli atılımları sağlamaları gerekmektedir. Öğrencilerin yoğunlukla kaldığı bölgelere özellikle yüksek fiyatların çekilmesi, belediyelerin üreteceği bir çözümle önlenmelidir.

Sonuç olarak güncel durumda İstanbul Büyükşehir Belediyesi vermiş olduğu hizmetlerle kentin genç nüfusuna yönelik hizmetlerde bulunarak geleceğini güçlendirmektedir. Öğrencilerin kültürel gelişimini desteklemekte ve ekonomik zorluklarla mücadele eden öğrencilere yardımcı olmaktadır, kapsayıcı bir eğitim programı geliştiren İBB dünya belediyeleriyle kıyaslandığında çağını yakalayan bir hizmet anlayışına sahiptir.

4.2 Eskişehir Büyükşehir Belediyesi

1999-2024 arası dönemde EBB büyük bir dönüşüm yaşadı ve kent bir öğrenci şehri olarak tanımlandı. Türkiye'nin en büyük üniversitelerinden Anadolu Üniversitesine ev sahipliği yapan Eskişehir sadece ülkemizde değil Dünya sıralamalarında güven ve mutluluk ortalamalarında zirveye oynadı.

Bu yükselişin temelinde yüksek öğrenci nüfusunun yanısıra öğrenci yaşamına uygun sosyo-kültürel bir zeminin kentin bünyesinde mevcut olmasıdır. Eskişehir Büyükşehir Belediyesinde güncel olarak üniversite öğrencilerine yönelik hizmetler Gençlik Merkezi bünyesinde gerçekleştiriliyor.

- EBB Gençlik Merkezinde öğrencilere yönelik,
- Öğrenci El Kitabı,
- Sivil Katılım Yol Haritası,
- Eskişehir'de ki Devlet Yurtları listesi ve iletişim bilgileri,
- Öğrenciler için abonelik hizmetlerine erişim listesi,
- Toplu taşıma (ESKART)'a yönelik bilgilendirmeler,

Sosyal belediyecilik diyince akla ilk gelen belediyelerden olan Eskişehir, yapılan bağımsız, öğretim ve araştırma kuruluşlarının anketlerinde birinci sırada öğrenci memnuniyeti konusunda zirvede bulunmaktadır. Ayrıca bu başarılı tablonun arkasında öğrenci kenti yaratma niyeti ve belediyenin öncelikleri arasında

kentteki öğrenci yaşamını geliştirme gayreti olduğu açıkça söylenebilir.

Mamafih Eskişehir Büyükşehir Belediyesi öğrencilere yönelik sosyal aktivite ve faaliyetlerle yine kentin genç ve eğitim gören nüfusuna hizmeti öncelmiştir. Kentin internet sitesinde faaliyet raporları ve stratejik planlarda yer alıyor, bu çalışmaları incelediğimizle eğitim alanında kent hem faaliyet raporlarında hem de strateji planlarında kentteki üniversitelerle ortak protokol çalışmalarına, öğrenci yaşamını iyileştirmeye yönelik yatırımlara ve bu yatırımları kalıcı/ileriye dönük olacak şekilde gerçekleştirmek yer alıyor.

Ancak Eskişehir Büyükşehir Belediyesinin bir öğrenci kenti olarak bu alandaki yatırımları arttırması gerekmektedir, özellikle yemek fiyatlarının fahiş seviyelere çıktığı bu dönemde İBB'nin Kent Lokantaları gibi bir hizmetin öğrenci nüfusnu rahatlatacağı düşünülebilir. İBB ve EBB arasındaki keskin bütçe farkı göz önüne alındığında belediyenin burs dağıtması beklenemez, ancak akademik alandaki başarısıyla üniversitesine ve Eskişehir'e katma değer ekleyen öğrencilerin Belediye aracılığı ile ödüllendirilmesi akademik rekabet ortamını sağlayarak kentin öğrenci kalitesini yükseltmesi beklenebilir.

4.3 İstanbul Büyükşehir ve Eskişehir Büyükşehir Belediyelerinin Eğitim Destekleri

İncelemek üzere araştırmış bulunduğumuz kentler tamamen kendi konjonktürleri çerçevesinde eğitim hizmetlerini sürdürmektedir. Üniversite okuyan genç nüfusun yoğun olduğu bu kentlere yönelik yapmış olduğumuz araştırmalarda görünen o ki İstanbul'da ki ekonomik dengesizlikler öğrenciler için bir sorun teşkil etmekte ve İBB buna çözümler üretmekle meşgul. Belediyenin yurt yapması, 75 bin öğrenciye karşılıksız verilen 7500 liralık burslar, öğrenci abonman ücretleri, kütüphaneler, kariyer ve mesleki odaklı eğitim programları. Bunların hepsi İstanbul'un sorunlarına yönelik çözümler olarak üretiliyor, kentteki öğrenci yaşamı bu yardım ve hizmetlerle bir standarta kavuşturulmaya

alışılıyor.

Öte yandan Eskişehir'de daha oturmuş bir düzeni gözlemliyoruz, şehir kendini bir öğrenci kenti olarak tanımlamış durumda ve İstanbul'daki ekonomik kargaşa burada daha az hissedildiğinden kentin önceliği ekonomik değil sosyal yatırımlara yönelik kalıyor. Elbette bu kıyaslamayı yaparken iki kent arasındaki bütçe farkını da ortaya koymak lazım, EBB 2024 bütçesini 8 milyar 860 milyon lira olarak açıklarken, İBB Meclisinde 2024 bütçesi 178 milyar 500 milyon lira olarak açıklandı.

İki büyükşehirde kentlerin kendi standartlarında üniversite öğrencilerine yönelik hizmetleri öncelik haline getirmiştir, ancak bu hizmetlerin ve katkıların yeterliliği hususunda farklı yorumları ortaya koymak mümkün. Kentlerin her ikisi de Mesleki ve Teknik Eğitim Programlarına gerekli ağırlığı vermiyor, hatta Eskişehir'de bu anlayış hiç gelişmemiş denebilir. İstanbul özelinde ise öğrencilerin en büyük sıkıntılarından birisi ulaşım, megakentin ulaşım sorunu her geçen gün katlanarak artıyor ve bundan zarar gören kesimlerden biri ise üniversite öğrencileri.

Okullaşmaların plansız olması kentin merkezden uzak bölgelerinde üniversite kampüsleri olmasına sebebiyet vermiş, bu nedenle öğrenciler inanılmaz mesafeleri göze alarak sosyelleşmek veya eğitim almak için yollara düşüyor. İstanbulKart'ın öğrencilere yönelik fiyatları her gün artarken, Eskişehir'de toplu ulaşım fiyatlarındaki yükseliş göze batmıyor.

Sonuç olarak, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin eğitim destekleri, kendi kent standartları içinde önemli başarılar elde etmiştir. İstanbul, megakent dinamikleriyle başa çıkarken özellikle ekonomik dengesizlikleri göz önünde bulundurarak öğrencilere yönelik çeşitli hizmetler sunmuştur. Diğer yandan, Eskişehir ise kendini öğrenci kenti olarak tanımlayarak

sosyal yatırımlara öncelik vermiş ve öğrenci memnuniyetini ön planda tutmuştur. İki kent arasındaki bütçe farkı dikkate alındığında, her iki belediyenin de kendi öncelikleri doğrultusunda eğitim destekleri sunmaya çalıştığı görülmektedir. Belediyelerin öğrencilere ve üniversitelere yönelik protokollere daha çok ağırlık vermesi gelecekte şehrin iş gücünü oluşturacak yarımlara ve kültürel kalkınmasına büyük katkı sağlayacaktır.

5. YEREL YÖNETİMLER VE KIRILGAN GRUPLAR

5.1 LGBTI+'lar

LGBTI+ Bireyler, hak arama mücadelelerinde siyasetin çeşitli alanlarında görünür olmaktadır. Bu alanlardan biri de elbette yerel yönetimlerdir. Yerel Yönetimlerin LGBTI+ Bireyler için önemli olmasının ana sebeplerinden biri aslında yerel siyasetin görünürlük açısından çok avantajlı olmasından kaynaklanır. LGBTI+ Bireylerin taleplerinin somut bir forma dönüşmesi en mümkün siyaset alanı yerel siyasettir. LGBTI+'ların özellikle Sol, Sosyal Demokrat partilerle yerel ölçekte işbirliği yaparak seslerini duyurma çabalarına şahitlik ediyoruz.

Peki LGBTI+ Bireylerin uğradığı ötekileştirme ve ayrımcılığı engellemek nasıl mümkün?

Öncelikle LGBTI+ Bireylerin ayrı hizmet alması değil temel olarak herkesle birlikte eşit hizmet alabiliyor olması gerekir. Bunun için Belediyelerde personelin eğitilip bilinçlendirilmesi ilk adım olacaktır. LGBTI+ bireylerin gönül rahatlığıyla yararlanamadığı bir yönetim anlayışı doğal olarak eşitlikçi olmayacaktır.

Personellerin eğitilmesi ve Belediye Hizmetlerinde LGBTI+ dostu politikalar geliştirilmesi konusunda Yerel Yönetimlerin çeşitli LGBTI dernek ve örgütleri ile temas etmesi ve işbirliği yapılması sürece katkı sağlayacaktır.

Bunun dışında LGBTI+ örgütleri ve dernekleri ile beraber cinsiyet ayrımcılığı

kökenli şiddetin önüne geçebilmek için de çeşitli kampanyalar düzenlenmelidir. Ayrıca LGBTI+ Bireylere karşı belediye personelini eğitmek elbette yetmeyecektir. Bunun için ayrımcılığın önüne geçecek çeşitli belediye kanunları için çalışmalar yapılmalıdır. Yaptırımı olmaksızın ayrımcılığın önüne geçmek kolay değildir.

LGBTI+ derneklerini ve örgütlerinin Yerel Yönetimler imkanlarından faydalanmasını sağlamak ve bu derneklerin faaliyetlerini görünür kılmak bir başka ayrımcılıkla mücadele yoludur.

Yönetime bizzat katılım noktasında da LGBTI + Bireylerin desteklenmesi ve bu yolla ayrımcılıkla mücadele edilebilmesi mümkündür.

LGBTI+ Bireylerin Kent Konseyi ve mahalle meclisleri gibi yerel yönetimde karar mekanizmalarına katılımının sağlanması bunun için önemli bir adımdır.

LGBTI+ Örgütlerinin taleplerinin dinlenmesi ve uyumlu politikalar için çalışılması

Eşit temsil için teşvikin ötesinde kota uygulamasına geçilmesi

Partilerin Genel Merkezleri ile Yerel Yönetimlerin köprü olarak yerel ölçekte sesi duyurulan sorunların Genel Siyasete taşınmasının sağlanması

Gibi adımlarla LGBTI+ bireylerin kentte yönetimde söz sahibi olması sağlanabilir.

LGBTI+ Bireylerin istihdamının sağlanması da bir diğer çözümdür.

LGBTI+ bireyler gündelik yaşantılarında, iş yerlerinde, okullarında hatta kaldıkları evlerde dahi cinsel kimliklerinden ötürü ayrımcılığa maruz kalmaktadır.

Bu durumda sağlıklı barınma ve iş imkanı bulunmayan LGBTI+ Bireyler için yerel yönetimlerin kendi işlettiği noktalarda LGBTI+ Bireylerin istihdamının sağlanması hayat kurtarıcı olacaktır. Kendi işlettiği noktalarda ayrımcılığı caydıracak önlemlerin alınması ve istihdam etme LGBTI bireylerin yerel

yönetimlerde görünürlüğü açısından önemli katkı sunacaktır.

Bir diğer önemli nokta da LGBTI+ Bireylerin Sosyal Hizmetlere erişimidir.

LGBT bireyler Türkiye’de sosyal hizmetlere ihtiyaç duyan başlıca kesimlerdendir. Yukarıda da bahsedildiği gibi bazen kendi evlerinde dahi ayrımcılığa uğrayan bu insanların güvenli ve sağlıklı bir ortamda yaşayabilmeleri için büyük atılımlar şarttır.

Bir LGBTI+ Sosyal Hizmet biriminin ayrıca açılması Yerel Yönetimler ölçeğinde iyi bir ilk adım olabilir. Açılacak çağrı ve danışma ofislerinin LGBTI Bireyler ve ailelerine ulaşabilmeleri önemlidir. Bu birimlere atanacak görevlilerin de yine eğitilmiş olması gerekir.

Barınma hakkından dahi mahrum kalmış LGBTI+ Bireylerin koruma altına alınması ise LGBTI+ Bireyler için de uygun hale getirilmiş Sığınma Evleri sağlamaktır.

LGBTI+ derneklerinin varlığı bu konuda oldukça büyük bir yer kaplamaktadır. Bu dernekler ihtiyaç sahibi kişilerle dayanışma noktasında önemlidir. Belediyelerin bu dernekler için diğer fonlanan sivil toplum kuruluşlarına benzer bir yol izlemesi gerekmektedir. Yani desteklenecek sivil toplum kuruluşları mutlaka dayanışma ve temsili sağlayan LGBTI+ Derneklerini de kapsayacak şekilde olmalıdır.

Yerel Yönetimlerin bir başka hizmeti ise ulaşımlardır.

Türkiye’de ulaşım araçlarında şiddet yaygın olmayan bir durum değildir. Bunun üstüne LGBTI+ olduğunu saklamayan görünüş ve ifade bakımından kendisini özgürce göstermek isteyen bireylere karşı da belirli bir ön yargı mevcuttur. Bu durum için bu bireylere gizleme tavsiyesi verilmemesi aksine bu özgürlüğün korunabilmesi için başta şoförler olmak üzere ulaşımda görev alan personellerin eğitilmesi gerekmektedir.

Belediyelerin Sağlık Hizmeti de önemli bir diğer başlıktır

Yerel Yönetimlerin LGBTI+ Bireylerin sağlık hizmetlerini ihtiyaçlarını da gözetmesi gerekir. Bu çerçevede çeşitli muayene ve ilaç hizmetlerinin ücretsiz sağlanması, cinsel sağlık konusunda farkındalık kampanyalarının yürütülmesi gerekir. Cinsel yolla bulaşan hastalıkların teşhis ve tedavisinde ücretsiz ve anonim sağlık hizmetlerinin sağlanması için belediye bütçesinden kaynak sağlanması bir diğer önemli hizmet olacaktır. Yine bu hizmetlerin sağlanması konusunda LGBTI+ derneklerinin fikirlerinin alınması ve uyumlu çalışılması gerekliliktir. Günümüzde bu gibi hizmetler sağlanmadığı için LGBTI+ bireylere karşı olumsuzluk bir algı kampanyası yürütülmektedir. HIV HPV gibi bulaşıcı hastalıkların yayılmasını dahi LGBTI bireylerin varlığına yıkmak isteyen algılara cevap verilmeli ve bu algıyla mücadele edilmelidir.

5.2 Yoksullar

Yerel Yönetimlerin ilgilenmesi gereken Kırılğan Grupları incelerken bir diğer başlığımız da Yoksullardır. Yoksulluğun elbette farklı tanımları mevcuttur. Ancak esas olarak temel ihtiyaçlarını giderecek gelire sahip olmayan insanlar için kullanılır. Bu ihtiyaçlar farklı görüşlere göre sadece karın tokluğu değildir. Her türlü sağlık, barınma ve eğitim masrafını temel seviyede karşılayamayan insanlar da yoksul kabul edilebilmektedir. Yoksulluğun varlığı elbette siyasetin büyük bir bölümünü kaplar. Bilhassa demokrasiler için yoksulluk tehdittir. Çünkü yoksulluk doğal olarak radikalleşme ve marjinalleşme getirmektedir. Yoksul insanların geçim sıkıntısından dolayı davranışları değişebilmektedir. Yoksulluk ile mücadele bu yüzden Demokrasiler için hayati bir önem taşır. Yoksulluğu ortadan kaldıracak politikaların gücü büyük ölçüde Merkezi İdare elinde bulunsa da Yerel Yönetimlerin de yoksullukla mücadelede oldukça büyük bir rolü vardır.

Yoksullukla Mücadele konusunu incelerken elbette Yerel Yönetimlerin ve Merkezî İdarenin işbirliğinden de bahsetmek gerekir. Merkezî İdare ve Yerel

Yönetimin beraber çalışması bu sorunun üstesinden gelinmesi için önemlidir. Elbette bu konuda da yerel dinamiklerin bu işbirliğine dahil edilmesi olumlu olacaktır. Yoksulla mücadele eden STK'lar Dernekler ve Örgütlerin, Belediyeler ile iletişimde olması, Belediyelerin yoksullukla mücadele kapsamında bilinçlendirilmesi önemlidir. STK'ların varlığı yoksul bireylerin/ailelerin tespiti konusunda katkı sağlamaktadır. Belediyeler, STK'lar ve nitelikli kadrolar aracılığıyla Yoksulları tespit edip, izleyerek sorunu çözmeye daha hızlı ve etkin davranabilir.

Merkezî İdarenin, Yerel Yönetimlere daha fazla özerklik/serbestlik tanınması merkez-yerel işbirliğinin ilk adımıdır. Yerel Yönetimlerin güçlü olması yerel dinamiklerin daha iyi kavranması açısından önemlidir. Merkezî idarenin yerel yönetimleri kısıtlaması sorununun tespiti ve çözülmesi aşamalarını oldukça zorlaştırır.

Yoksullukla mücadelede bir diğer basamak ise yoksulların bizzat bu sürece dahil edilmesidir. Yani yoksulların temsilinin sağlanması ve sorunlarının dile getirilmesi konusunda bizzat birinci ağızın devreye girmesi mücadele boyutunu yeni bir noktaya taşıyacaktır. Yoksullara bu şekilde mülk sahibi olmayı kolaylaştırmak, barınma ihtiyaçlarını, gıda masraflarını karşılamak, faturalarına destek olmak kolaylaşacaktır. Yoksulların ihtiyaçlarını gidermeden ve onları desteklemeden bu mücadele sürecine dahil etmek kolay değildir. Ayrıca bu yönetim şekliyle, yoksul grupların ve bireylerin kendileri aralarında örgütlenmelerine ve onları ilgilendiren konularda karar alma mekanizmalarına dahil olabilmelerine olanak sağlayacaktır. Kararların yerelden alınması, yoksulluğu azaltmak için farklı görüşlerin uyumlaştırılmasına ve kamu kaynaklarının verimli kullanılmasına imkan verir.

5.3 Engelliler

Engelliler, Yerel Yönetimler çerçevesinde ele alınacak bir diğer Kırılgan Gruptur.

Engelliler kent yaşamı konusunda oldukça dezavantajlı konumdadır. Engelli bireylerin, toplumun kentin imkanlarından yararlanabilme oranı bir çağdaşlık göstergesidir. Engelli bireylerin, diğer insanlarla aynı sosyal haklardan yararlanmalarının en önemli göstergesi sosyal çevrenin engelli bireylerin gereksinimlerini karşılayacak şekilde düzenlenmesidir. Kentin Engelsiz yaşama uyumlu hale gelmesi gerekmektedir. Engelli bireyler Engelsiz Kent yaşamına uygun olmayan bir şehirde yaşadıklarında, o şehrin imkanlarından faydalanamadıkları gibi en temel eğlence, ulaşım ve yaşam faaliyetlerinde bile bulunmamaktadırlar. Kentin Engelsiz yaşama uyumlu olmaması doğrudan Engelli bireyleri toplumsal yaşamdan dışlamaktır.

Engelli bireylerin yüzleştiği en büyük sorumlardan biri yine çeşitli kurumlarda, karar mekanizmalarında yer alan kimselerin sorun hakkında bilgi sahibi olmamasıdır. Engelli her birey aynı sorundan mustarip imiş gibi bir politika izlenebildiğini görüyoruz. Türkiye’de kent planlaması ve kent dönüşümü engelsiz olduğunu iddia eden örneklerde bile bu açıdan yetersiz görünmektedir. Öncelikle engelli bireylerin her birinin yaşadığı problemle ilgili detaylı analiz yapabilmek gerekmektedir. İkinci olarak yine personelin bu konuda eğitilmesi hayati önem taşır. Engelsiz bir kent için ilk olarak sorunların farkında olmak ve o sorunları doğru şekilde çözebilecek yeterliliğe sahip olmak gerekir.

Engelliler için belki de ilk destek aile ve yakın çevre desteğidir. Aile ile yakın çevrenin engelli bireylere destek amacıyla eğitilmesi ve engellilere karşı olumsuz tutum ve davranışlar konusunda bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca aileye maddi ve manevi desteğin artırılarak sürdürülmesi gerekir. Aile engelli bireyin en büyük desteğidir ve yalnızca fiziksel bir yardım sağlanmaz. Engelli bireyin engelsiz hissetmesi adına her türlü manevi destek de ilk olarak aileden gelir. Bu sebeple ailenin bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi gerekir.

Yine diğer başlıklarda da bahsettiğimiz gibi Engelli Bireylerin sorunlarının özölmesi noktasında da Merkezî İdarenin boşluklarını Yerel Yönetimlerin, bölgede çalışmalar yürüten Sivil Toplum Kuruluşları, Dernekler ve Örgütler ile uyum içerisinde çalışarak doldurması gerekir. Hali hazırda yapılan uygulamalar vardır ancak bu problemlerin çözümü için çok daha etkin ve uyumlu çalışmalar yapılabilir. Belediyelerin bu uygulamaları yapması sosyal sorumluluk anlayışı bakımından önemlidir. Yerel Yönetimler, kendilerinin tasarrufunda olan mekanlarda yine çeşitli derneklerle toplumu Engelli Bireyler için bilinçlendirme çalışması yapabilir. Bunun haricinde Engelli bireyler arasında bir iletişim ağı oluşturarak engellilerin örgütlenmelerine imkan sağlanabilir.

Engelli Bireylerin, kentsel yaşamın tüm alanlarına katılımda önemli engel teşkil eden kentin fiziksel alanının Engelli dostu olarak düzenlenmesini TSE'nin ortaya koyduğu standartlara uygun düzenleme yapılıp yapılmadığı, Yerel Yönetimler tarafından Engelli Kurumları ve engelli örgütleri ile birlikte gerçekleştirebilir. Engelli Bireylerin, kendileri ile ilgili düzenlemeleri ve tasarıları yine kendilerinin denetlenmesi oldukça önemlidir. Bu durum engellilerin aktif siyasete katılımlarını artırma potansiyelini de açığa çıkarır. Kamuya açık olan mekanların herkesin kullanımına açık hale getirilmesi kamuya ait bir sorumluluktur. Dolayısıyla bu mekanlar engelliler için de ulaşılabilir olmalıdır. Kentsel mekanların engelli bireyler için yaşanabilir olması ise ancak engelli bireylerin bizzat bu düzenlemeleri denetliyor olması ve bir bütün olarak siyasal, sosyal ve ekonomik yaşama katılması ile gerçekleşebilir. Yine bu bilincin oluşmasında Yerel Yönetimlerin Sivil Toplum ve Derneklerle uyumlu çalışıp hedef kitleyi bilinçlendirmesinin katkısı olacaktır.

Engelli Bireylerin arzu ettiği ve gerekli olan düzenlemelerin yapılmaması halinde, Engellilerin yaşamdan dışlanması ve ayrımcılığa tabi olması ile karşılaşmak

zorunda kalınabilir. Engelli Bireylerin de diğer bireyler gibi ayrımcılığa ve dışlamaya tabi tutulmadan hayatta var olmaları uluslararası ve ulusal mevzuatın zorunlu kıldığı temel düzenlemelerdendir. Yani bu en başta insan haklarıdır bu dışlama kabul edilemez. Fizikî mekânın düzenlenmesi engelli bireylerin yalnızca “ulaşabilir” olmalarına bir katkı sağlamaz. Bu düzenlemeler ile aynı zamanda engelli bireylerin ev dışına çıkıp sosyalleşmelerini ve toplumsal, siyasal ve ekonomik hayata katılmalarını da sağlar.

Engelli Bireylerin istihdam edilmesi de bir başka problemi çözme yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Engelli bireylerin önündeki engelleri kaldırmada oldukça önemli bir rol oynar. Engelli Bireylerin eğitiminin sağlanmasından sınavlara hazırlanmaya, sınav yerlerinin kendilerine uygunluğundan iş yerleri ve çalışma şartlarının engellilere uyumlu şekilde yapılmasına kadar birçok faktör bu istihdam sürecine dahil edilmelidir. Engelli Bireylerle beraber çalışma ortamında bulunan kimselerin, engellilerle çalışma koşulları hakkında bilgilendirilmeleri ayrımcılık ve bilinç hususunda önemlidir. Engelli teşvikleri için kamunun öncü rolü üstlenmesi doğaldır.

Bununla beraber özel sektör de bu sürece katkı sağlanması yönünde teşvik edilmelidir. Özel Sektör bu istihdamı sağlarken Belediyeler de bu istihdama uygun olarak Engelli Bireylerin eğitilmesini sağlayabilir. Yerel Yönetimlerin, Engelli Bireylere en büyük katkısı esasında istihdam edilmelerini sağlayacak nitelik için Engelli Bireyleri eğitmektir. Engelli Bireyleri yakın çevresine ve ailelerine bağımlılıktan kurtaracak ve kendi ayakları üzerinde durmalarını sağlayacak, hayata tutunacak bireyler olmaları istihdam alanlarının artırılması yoluyla sağlanabilir. Sonuçta hem istihdam edilmeleri sağlanmalı hem de istihdam edildikten sonra konumları özel olarak korunmalıdır. Engelli bireyleri kendi ayakları üzerinde durduracak ve muhtaç olma durumunu bitirecek olan

unsur elbette istihdamdır. Engelli Bireylerin ekonomik bağımsızlıkları ancak sürekli gelir sağlayan istihdam ile mümkündür. Bu sayede engelliler kendilerini iyi hissedeceklerdir. İstihdam, bu bireyleri topluma kazandırma ve engelsiz hissettirme yolunda oldukça önemli bir adımdır

Kent hizmetlerinden bir diğeri ise elbette ulaşım ve iletişim hizmetleridir. Modern dünyada teknolojinin gelişmesi ile beraber bu hizmetlerin çok ilerlediğini görüyor olsak da Engelli Bireylerin bu hizmetlerden yararlanabilme imkanları pek geniş değildir. Engelli Bireylerin, öncelikle ulaşım ve iletişim hizmetlerinde bulunan personel ile sağlıklı diyalog kurabilmesi gerekir ki bunun da yolu personelin eğitilmesidir. Personel eğitiminden sonra çağa uygun ve engelsiz ulaşım/iletişim için Yerel Yönetimlerin çalışmalara başlaması gerekir. Bu konuda da Engellilerin fikirlerinin alınması, dünyada çağdaş uygulamaların takip edilmesi ve bunu gerçekleştirecek iradenin gösterilmesi gerekir. Engelli Bireylerin kent hayatına hiçbir problem olmadan engelsiz şekilde katılabilmesi ve sosyal yaşantıya kazandırılmaları gelişmiş bir toplum ve insan mutluluğu için hayli önemlidir.

5.4 Taşeron Çalışanlar

Taşeron işçi kısaca bir işverenin belirli bir işin yürütücülüğünü diğeri bir alt işverenle yapmış olduğu sözleşmenin doğrultusunda işe giren kişileri kapsamaktadır. Taşeron işçiler ana işverenin kontrolünde bulunmadan, ana işverenin sözleşme yapmış olduğu diğeri bir işverene bağlı olarak çalışan kişilerdir. Bu model belirli iş veya projelerde esnek bir maliyet yetkinliği sağlasa da taşeron işçiler, sosyal haklar bakımından savunmasızlardır. Bu işçilerin hakları genellikle yönetmelikler ve ilgili iş sözleşmelerine dayalı olarak belirlenmektedir. Ek olarak taşeron işçiler çalışma koşullarını iyileştirebilmek ve bazı haklarını koruyabilmek için sendikalarla ortak mücadeleler yürütebilmektedir.

1980 yıllarla ortaya çıkan yeni neoliberal politikalar ve devletin küçülmesi tartışmalarından Türkiye’de etkilenmiştir. Bu bağlamda 1980 sonrası kamu

personel rejimini biçimlendiren temel öğelerden birisi esneklik olmuştur. Bu zihniyet değişimi yerel yönetimler tarafından da benimsenmeye başlamış ve süreç içerisinde yerel yönetimler hizmet götüren konumundan hizmetleri gördüren konumuna çekilmiştir (Arap, 2017:121-122). Bu zihniyet değişimi taşeron işçi kavramını güçlendirmiş ve yerel yönetimlerde bu uygulama modeli uygulanmaya başlanmıştır. Özellikle toplu taşıma, sağlık, zabıta ve idari hizmetlerde yerel yönetimler; taşeron işçi modeliyle bu gibi temel hizmetleri olabildiğince düşük maliyetle karşılamaya başlamışlardır.

Tablo 6. Taşeron İşçilerin Yerel Yönetim Türlerine Göre Dağılımı

Yerel Yön. Türü	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
İl Özel İd.	1.900	2.275	2.601	3.036	1.850	3.176	4.624
Belediyeler	120.406	136.394	152.238	175.495	195.180	268.588	303.293
Bel. Bağlı İdare.	17.533	19.119	24.696	28.087	25.872	39.796	38.527
Mahalli İdare Birlik.	779	679	711	1.297	470	614	858
Toplam	140.618	158.467	180.246	207.915	223.372	312.174	347.302
Artış (%)		12,7	13,7	15,4	7,4	39,8	11,3

*Kaynak: MİGM faaliyet raporları verilerinden yararlanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

(Arap, 2017:136)

Taşeron işçiler, istihdamlarının devam edip etmeyeceğinin belirsiz olduğu; ortaya koyduğu emeğin kadrolu diğer işçilerle aynı olmasına rağmen çalışma koşulunun ve ücretinin daha düşük olduğu; sosyal korunma, işsizlik ve ayrımcılığa karşı korunma düzeylerinin düşük olduğu; ekonomik açıdan kırılgan olarak tasnif edilebilecek bir işçi grubudur.

Taşeron işçilere yönelik olarak hazırlanan 2008 tarihli “İl Özel İdarelerinde Geçici İş Pozisyonlarında İşçi Çalıştırılmasına Dair Yönetmelik” ile şekillenmiştir. İlgili yönetmelikte il özel idarelerinin bir mali yılda altı aydan az olmak üzere geçici işçi çalıştırabilmesine izin verilmiş ve bu işçi grubunun hakları ile çalışma şartlarına dair bir çerçeve çizilmiştir. Ancak bu yönetmelik taşeron işçilerin kırılganlığının önüne geçememiştir. Bu nedenle 2010’lu yıllarda ciddi biçimde artan taşeron işçi sayısına yönelik yerel ve merkezi yönetim yeni hukuki alternatifler geliştirmelidir. Zira Türkiye’deki enflasyonist düzen ve değişkenlik

gösteren makro ekonomi politikaları, yerel yönetimleri bu esnek mali rejime zorlarken toplumdaki yoğun yoksulluk işçileri taşeronluğa mecbur bırakmaktadır. Taşeron işçilik kavramı orta-uzun vadede terk edilmelidir. Belediyeler istihdam edecekleri işçileri kadro tahsis ederek kalıcı ve güvenceli atamalar yapmalıdır. Öte yandan kısa vadede taşeron işçilerin hakları yeniden gözden geçirilmeli, alt işverenlerin taşeron işçilere yönelik sömürsüne yönelik yönetmelikte yeni düzenlemeler yapılmalı ve taşeron işçilerin sendikalaşması sağlanmalıdır.

2024 Türkiye'sinde görülen gelir eşitsizliği ve yoksulluk, işçi haklarını ciddi ölçekte zarar vermiş durumdadır. Bu nedenle yerel yönetimler, anlaşma yaptıkları alt işverenleri iyice tahkik etmeli, herhangi bir sömürü düzenine müsaade etmemeli ve mümkün oldukça işçi alımlarında geçici işçi kullanmamalıdır.

5.5 Azınlıklar

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinden Erken Cumhuriyet'e azınlık kavramı "gayrimüslimlik" çerçevesinde şekillenmiştir. Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Osmanlı İmparatorluğu'nda görülen "Millet Sistemi" anlayışının etkileri hissedilmiş, uluslaşma sürecinin başlarında memleketin asli unsuru sınırlar içerisinde yaşayan Müslüman vatandaşlar olarak tasniflenmiştir. Çizilen bu çerçeve daha sonra anayasada "Türk" olarak tanımlanan sivil milliyetçi anlayış etrafında gelişmiştir.

Lozan Görüşmelerinde Batılı Devletler, Türkiye içerisinde bulunan Müslüman ancak etnik olarak Türk olmayan unsurları da azınlık kapsamının içerisine dahil etmek istemiştir. Türk heyeti, coğrafyada gelişen tarihsel olguları gerekçe göstererek böyle bir ayrımın doğru olmayacağını belirtmiş ve nitekim Müslüman azınlıklar konusu havada kalmıştır. Erken Cumhuriyet'ten bugüne kadar geline süreçte de Türkiye'de resmi olarak tanınan azınlıklar gayrimüslim cemaatlerle sınırlı kalmıştır.

Teorik ve anayasal çerçevede Türkiye'de Müslüman azınlık resmi olarak kabul

edilmese de olgusal süreçte gelişen, anadili Türkçe olmayan Müslüman sosyal grupların varlığı yadsınamaz bir gerçekliktir. Bu bağlamda hala daha Türkçe konuşamayan veya Türkçeye yetkinliği yüksek olmayan vatandaşların bulunması yerel ve merkezi yönetimleri bu konuda politika üretmeye zorlamıştır. Bu bağlamda Türkçe bilmediği için toplumdan soyutlanmış bireyler ile etnik ve kültürel farklılıkları nedeniyle sosyal hayatta çeşitli dezavantajlar yaşayan vatandaşların yerel yönetimler tarafından desteklenmesi gerekmektedir.

Azınlıklara yönelik politika geliştiren örnekler mevcuttur. Bunlardan birisi Şişli Belediyesi'nin 2015 yılında kurduğu Toplumsal Eşitlik Birimi'dir. Bu birim azınlıklar haricinde yaşlı, engelli, LGBTİ, göçmen, sığınmacı bireylere yönelik çeşitli politikalar geliştirmektedir. İlgili birim politika oluştururken sivil toplum kuruluşlarıyla ortak hareket ederken bu kuruluşlara ücretsiz mekân ve araç kullanımı gibi çeşitli desteklerde bulunmaktadır.

Yerel yönetimler, çoğulcu ve katılımcı bir yönetim anlayışı benimseyerek kapsam alanlarında yaşayan ve toplumsal olarak izole kalmış azınlık gruplara çeşitli desteklerde bulunarak toplumsal yaşama kazandırmak zorundadır. Bu nedenle Türkçe konuşmayı çeşitli gerekçelerle öğrenememiş vatandaşlar için çeşitli kurslar temin etmelidir. Bunun haricinde bu grupların dini gereksinimlerini temin edebilecekleri alanlar açılmalı, kendi kültürel normlarını yaşatabilmelerine imkân sağlanmalıdır. Ek olarak yerel yönetimler bu konuda politika geliştirirken Şişli Belediyesi örneğinde olduğu gibi bu grupların STK'ları ve kanaat önderleriyle diyalog kanalı oluşturacak çeşitli birimler oluşturulmalıdır. Böylelikle yerel yönetim sistemi içerisinde bu gruplara yönelik geri bildirim dengesi sağlanacak ve azınlıkların gereksinimleri yerel idareciler tarafından daha iyi analiz edilecektir.

5.6Yaşlılar

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre bir ülkede nüfusun yaşlanmasının iki nedeni vardır.

Bunlardan ilki sağlık koşullarının iyileşmesi ve sosyal refahın artması; ikincisi ise doğum kontrol yontemlerinin artmasıdır. Yine Dnya Sağlık Orgutu'ne gore bir bireyin yaşlı olarak kabul edilebilmesi iain altmış beş yaşını geiimiş olması gerekmektedir.

Sağlık teknolojilerinde yaşanan gelişmelerle doğum kontrol yontemlerinin kullanımının artması dnyada yaşam suresi artirmış ve doğurganlığı azaltmıştır. Turiye'de bu trendden etkilenerek hızlı bir yaşlanma eğilimi gostermektedir. Projeksiyonlara gore Turiye nufusunun %12'si, 2050 yılında ise %20'sini yaşlı nufus oluşturacaktır. Bu yaşlı nufusun ise cok ciddi bir kısmının buyuk kentlerde goruleceği on gorulmektedir.

1990'lı yılların başından itibaren ortaya iain "aktif yaşlılık" kavramı yaşlı bireylerin işgucune ve kulterel olaylara katılmını barındırmaktadır. Bireyin yaşlılığını olabilecek en yuksek uretkenlikte geiirmesini ve toplumsal hayata olan katkısını surdurmesini ongoren bu kavram yaşlıların hayat kalitesini artırmayı da kapsamaktadır. Bu bağlamda giderek yaşlanan bir nufusa sahip olan Turiye'de yerel yonetimlerin yaşlı bireyleri aktif olarak sosyal hayata katabilecek politikalar uretmesi gerekmektedir.

Yerel yonetimlerin yaşlılara yonelik geliştireceği politikalar mali destekle sınırlandırılmamalıdır. Sosyal yaşama kanalize edilmeye iain yaşlı bireylere yonelik uretilecek politikalar ilgili yerel yonetimin kapsam alanındaki kulterel ve coğrafi ozellikler goz onune alınarak uretilmelidir. Buna ek olarak oluşturulacak politikalar yaşlıların tekrardan iş hayatına ve gonullu faaliyetlere katılmını teşvik edecek olcekte duzenlenmelidir.

Aktif yaşlanmayı destekleyecek en onemli politikalardan birisi şüphesiz sağlık ve sosyal hizmetlerdir. Yaşlıların daha zinde ve sağlıklı kalması onları sosyal hayatta tutacaktır. Bu bağlamda birey hangi gelir grubuna ait olursa olsun hastalıklardan

korunma ve sağlık hizmetlerine erişim hakkı olmalıdır.

Nüfusu yaşlı ölkelerde görölen bir diğer sorun ise yalnızlıktır. Özellikle yaşlılarda sıkça rastlanılan yalnızlık bu bireylerin tekrardan sosyal hayata adapte olup insanlarla bağ kurmasını zorlaştırmaktadır. Toplumun her kesiminde görölen ancak en çok yaşlı bireylerde görölen bu duruma yönelik yerel yönetimler çeşitli sosyal ve költürel faaliyetler düzenlemelidir. Yaşlılara hitap edecek konserler, tiyatrolar, sinemalarla bu grubu hedef alan sosyal ve költürel faaliyetler düzenlenmelidir. Bunlara ek olarak yaşlılara yönelik çeşitli fiziksel aktivitelerin düzenlendiği programlar oluşturulmalıdır. Örneğ olarak Kanada'daki Renfrew County'de yaşlılara yönelik yoga, bisiklet ve yürüyüş kulüpleri oluşturulmuştur. Bu tarz programlar ilgili yerel yönetimin bulunduğu coğrafyanın özellikleri de göz önüne alınarak oluşturulmalı ve desteklenmelidir.

Yaşlıların hayat kalitelerini önemli miktarda iyileştirecek bir diğer konuya preventif önlemlerdir. Bu kapsamda yaşlıların gündelik hayatta sıkça karşılaştığı düşme, kaza gibi durumları engelleyebilecek yaşlı dostu kent kavramına uygun düzenlemelerde bulunulmalıdır. Kaldırım boyutları, üst geçitler, rekreasyonel alanlar alanında uzman şehir planlamacıları tarafından planlanmalıdır. Bununla beraber yaşlılara yönelik bilgilendirme çalışmaları, aşı kampanyaları ve alt gruptaki vatandaşlara yönelik besin yardımları yapılmalıdır.

Yaşlılık dönemindeki bireyleri "bir işe yaramak", "bir yerlere etki etmek" motive etmektedir. Türkiye'deki yükselen yaşlı nüfusta göz önüne alındığında bu gruba yönelik yaklaşım onları palyatif bir yaşam sunmakla sınırlı kalmamalıdır. Yaşlı bireyler toplumsal hayat içerisinde var olmalı, üretmeli ve sağlıklarına yönelik bilinç kazanmalıdır. Bu konudaki en önemli sorumlulukta yerel yönetimlere düşmektedir. Bu gruba üretilecek yardımlar sosyal yardımlarla sınırlı kalmamalı, toplumsal yaşamda yaşlıları görünür kılacak çözümler önerileri uygulanmalıdır.

6. Fatura Destekleri (Eksik)

7. Yerel Yönetimlerin Yaptığı Gıda Destekleri

Türkiye’de yerel yönetimler tarafından ihtiyaç sahibi hanelere çeşitli destekler sunulmaktadır. Bunlardan en önemlisi, bir insanın temel ihtiyacı olan gıda desteğidir. Türkiye’nin bulunduğu enflasyonist ortamda alt ve orta sınıf her geçen gün fakirleşmektedir. Ocak 2024’de yapılan araştırmalara göre, Türkiye’de 4 kişilik bir ailenin açlık sınırı 17 bin 442 lira, yoksulluk sınırı ise 48 bin 459 lira olarak hesaplanmıştır. Özellikle büyükşehirlerin “getto” olarak adlandırılan gecekondu yerleşimlerinde haneler kalabalık ve yardıma muhtaç olarak hayatlarını devam ettirmektedirler. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 5. Maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti sosyal bir hukuk devletidir, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmak, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamakla yükümlüdür. Bu madde göz önüne alınarak, Türkiye Cumhuriyeti Devleti kadar yerel yönetimlerde (il ve ilçe belediyeleri, valilikler ve kaymakamlıklar) sosyal yardımlar yapmakla yükümlüdür. Özellikle beslenme gibi temel bir ihtiyacı ihtiyaç sahibi birey ve hanelere ulaştırmak yerel yönetimlerin bir ödevidir. İmkanları kısıtlı olduğu için yerel yönetimlerin bu konuda alabileceği aksiyonlar kısıtlı olabilir. Gıda kolisi yardımı, halk ekmek yardımı, halk süt yardımı, kumanya yardımı ve ihtiyaç sahibi aileleri insancıl şart ve ücretle istihdam etmek yerel yönetimlerin bu konuda alacağı aksiyonlar olabilir.

7.1 İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin Yaptığı Gıda Destekleri

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Sosyal ve Ekonomik Destek Programı (SEDEP) altında İstanbul il sınırları içerisinde ikamet eden ihtiyaç sahibi ve yardıma muhtaç ailelere her türlü alanda sosyal destekler sağlamaktadır. Geçim / Sofra destek programı ile gıda desteği sağlamaktadır. Bu programa başvuru yapan vatandaşların teslim ettiği evraklar neticesinde ön değerlendirme yapılır. Ön değerlendirme olumlu sonuçlanırsa ihtiyaca göre haneye kapsamlı bir sosyal

inceleme başlatılır ve ev ziyaretine gidilir. Hanenin yardıma muhtaç olup olmadığı belirlenir. Hanenin sosyal yardıma ihtiyacı olduğu belirlenirse belediye tarafından sosyal yardım almaya başlar. Gıda desteği projesi altında İstanbul Halk Ekmek Desteği, Gezici Aşevi, İstanbul Halk Süt Desteği, Kent Lokantaları, Halk Bakkal Projesi ve Sosyal Destek Kartı (İstanbulkart) Programları bulunmaktadır. Ramazan aylarında ihtiyaç sahibi ailelere nakdi yardım ve gıda kolisi yardımları yapılır. Sahur ve iftar vakitlerinde sahur veya iftara evine yetişemeyen vatandaşlar için iftar/sahur çadırları ve mobil büfeler ile iftar ve sahur ikramları yapılır.

Halk Ekmek Desteği ile ihtiyaç sahibi aileler Halk Ekmek büfelerinden ücretsiz şekilde günlük 3 adet ekmek alabilmektedir. Ayrıca 6-24 aylık çocuğu olan aileler Halk Ekmek büfelerinden haftalık 2 paket bebek bisküvisini ücretsiz şekilde alabilmektedir.

Gezici Aşevleri ile İstanbul'un ihtiyaç duyulan noktalarında İstanbullulara sıcak yemek ve kumanya dağıtımı yapılmaktadır.

Halk Süt Desteği ile üretici kooperatiflerden alınan sütler ile 3-6 yaş arası çocuğu bulunan ihtiyaç sahibi ailelere aylık 8 litre süt yardımı yapılmaktadır.

Kent Lokantaları, Türkiye'nin bulunduğu enflasyonist ortamda İstanbullu vatandaşlara 40 TL ücret karşılığında dört çeşit yemek hizmeti sunmaktadır.

Halk Bakkal Projesi ile İBB'den Sosyal Destek Kartı ile nakdi destek alan ihtiyaç sahibi aileler kartlarına tanımlanan para ile projede yer alan mahalle bakkallarından alışveriş yapabilmektedir.

Sosyal Destek Kartı programı ile ihtiyaç sahibi ailelere aylık olarak nakdi yardım yapılmaktadır. Nakdi destek haneye verilen İstanbulkart'a yatırılır çoğu market ve Halk Bakkal programına katılan bakkallarda kullanılmaktadır.

7.2 Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin Yaptığı Gıda Destekleri

Ankara Büyükşehir Belediyesi Ankara il sınırları içerisinde ikamet eden ihtiyaç sahibi ailelere sosyal destekler sağlamaktadır. Sosyal destek programlarına

başvuru yapanların başvuruları incelenir ve sosyal desteğe muhtaç olduğu belirlenen ihtiyaç sahibi ailelere sosyal destek yardımları başlatılır. Bunlardan en önemlisi yapılan gıda desteğidir. İhtiyaç sahibi ailelere halk ekmek, gıda kolisi, süt yardımı, Başkent Kart ile marketlerde harcanabilen nakdi yardımlar, Ramazan aylarında gıda kolisi ve nakdi yardımlar ile iftar veya sahura evlerine yetişemeyen vatandaşlara belirli noktalarda iftar çadırları ve mobil büfeler ile iftar ve sahur ikramları yapılmaktadır.

Başkent Kart, bir kredi kartı gibi kullanımı olan bir kent karttır. Temassız ödeme özelliği, para çekme, fatura ödeme gibi kolaylıklar sağlamaktadır. Ankaralı vatandaşlar, Başkent Kart'a üye olan kurumsal ve esnaf iş yerlerinde Başkent Kartları ile ödeme yapabilmektedir. Yeme-içme, sağlık, kömür, kırtasiye, teknoloji, market, kozmetik, pet-shop, konaklama, giyim gibi bir çok alanda üye iş yerleri bulunmaktadır. Ankara Büyükşehir Belediyesinden sosyal destek projesi kapsamında nakdi destek alan vatandaşlar, Başkent Kartları ile bu üye iş yerlerinde ödemelerini yapabilmektedirler. Başkent Kart, harcama alanı ile birlikte çok kapsamlı bir kent karttır.

7.3 İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Yaptığı Gıda Destekleri

İzmir Büyükşehir Belediyesi, İzmir il sınırları içerisinde yaşayan ihtiyaç sahibi ailelere her türlü alanda sosyal destekler sağlamaktadır. Sosyal destek programlarına başvuru yapanların başvuruları incelenir ve sosyal desteğe muhtaç olduğu belirlenen ihtiyaç sahibi ailelere sosyal destek yardımları başlatılır. Gıda Paketi Yardımı, Yemek ve Kumanya Yardımı, Süt Kuzusu Yardımı programları ile ihtiyaç sahibi ailelere gıda destekleri sağlanmaktadır. Ramazan aylarında gıda kolisi ve nakdi yardım ile iftar veya sahura evine yetişemeyen vatandaşlar için iftar çadırı ve mobil büfeler ile iftar ve sahur ikramları yapılmaktadır.

Gıda Paketi Yardımı ile ihtiyaç sahibi ailelere aylık olarak gıda kolisi yardımı

yapılmaktadır.

Yemek ve Kumanya Yardımı ile ihtiyaç sahibi ve yardıma muhtaç kişilere, sosyal hizmet veren sivil toplum kuruluşlarına, özel eğitim okullarına, engelli dernek ve vakıflara hazır yemek veya kumanya yardım hizmeti verilmektedir.

Süt Kuzusu Yardımı ile ihtiyaç sahibi ailelerin 1-5 yaş arası çocuklarına ayda 8 litre ücretsiz süt dağıtımını gerçekleştirilmektedir.

7.4 Valilik ve Kaymakamlıkların Yaptığı Gıda Destekleri

Günümüzde gıda desteklerinin büyük çoğunluğunu belediyeler yapsa da kaymakamlıklar ve valilikler de çeşitli destekler sunmaktadır. Direkt olarak gıda yardımı dışında gıda amaçlı verilen nakdi destekler bulunmakta. Engelliler, Eşini kaybetmiş kadınlar, Muhtaçlık sınırı altında kalan geliri bulunmayan haneler, Afetzedeler, 65 yaş üzeri olup herhangi bir gelire sahip olmayanlar, Sosyal güvenceye sahip olmayan insanlar gibi çeşitli insanlar Valilik ve Kaymakamlıklar aracılığı ile başta gıda olmak üzere çeşitli destekler alabilirler.

Bu destekler Belediyelerin verdiği desteklere ek katkı sağlamaktadır. Valilikler bazı destekler için Belediyeler ile ortak çalışma yürütebilirler. Gıda desteği, desteği alan insanların rencide olmaması adına tıpkı 3 büyükşehir belediyesinde olduğu gibi çoğunlukla nakdi yardım olarak sağlanmaktadır. Günümüzde ki ekonomik koşullar her geçen gün daha çok gıda desteğine muhtaç hane yaratmakta bu sebeple bu tarz desteklerin artması ve bu konuda hükümetin tüm yerel yönetimlere verdiği desteğin artması elzemdir.

8. Çocuk/Yenidoğan Destekleri

Yerel yönetimler, toplumun çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak ve yaşam kalitesini artırmak adına büyük bir önem taşımaktadır. Özellikle çocukların sağlıklı bir şekilde büyüme ve gelişmelerini desteklemek, geleceğimizin teminatı olan genç nesillerin en önemli önceliklerindedir. Bu açıdan bakıldığında yerel yönetimlerin

çocuklara yönelik politika ve programları, toplumun geleceğine yapılan en değerli yatırımlardan birini temsil ettiği söylenebilmektedir.

Nobel ödüllü ekonomist James Heckman, kaynakların erken çocukluk eğitime tahsis edilmesinin okul terk oranlarını azalttığını, akademik başarının teşvik edildiğini ve işgücü katılımını artırdığını göstermiştir. Heckman'a göre, bu değişimin toplumsal faydaları, suç oranlarında ve sağlık harcamalarında azalma ile özetlenmektedir ve bunun nedenin, eğitilmiş bir nüfusun istihdama katılımı tarafından desteklenen ekonomik büyüme olduğu söylenmiştir.

Kreş destekleri gibi önlemler ise sadece çocukların değil, aynı zamanda annelerin de iş ve aile yaşamlarını dengelemelerine olanak sağlayarak toplumsal cinsiyet eşitliği ve ekonomik kalkınma alanında önemli katkılar sunar. Özellikle kadınların işgücüne katılımını artırmak, ekonomik bağımsızlıklarını güçlendirmek ve aynı zamanda çocuklarının bakım ve eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için kreş desteklerinin sağlanması, annelerin daha etkin bir şekilde işgücüne dahil olmalarını sağlar. Bu da hem ailelerin hem de toplumun genel refahını artırır.

Sosyal belediyeçilik anlayışı çerçevesinde, yerel yönetimler çocukların erken çocukluk dönemlerinde sağlıklı bir başlangıç yapmalarını ve potansiyellerini tam anlamıyla geliştirmelerini desteklemek için çeşitli hizmetler sunarlar. Bunlar arasında kreşler, oyun parkları, çocuk etkinlikleri ve eğitim programları gibi uygulamalar yer alır. Bu hizmetler, çocukların sosyal, duygusal, zihinsel ve fiziksel gelişimlerini desteklerken aynı zamanda ailelere de destek sağlarlar.

OECD'de 2 yaş altı çocukların yüzde 18'i bir kreş veya çocuk bakım merkezine kayıtlıyken, Türkiye'de bu oran yüzde 1'in altında seyrediyor. Benzer şekilde, OECD ülkelerinde 2 yaşındaki çocukların ortalama kayıt oranı yüzde 43 iken, Türkiye'de bu oran yüzde 6'ya kadar düşüyor. 3 yaşındaki çocuklarda ise durum

biraz daha iyileşiyor ancak OECD ortalaması yüzde 74 iken, Türkiye'de bu oran yüzde 20'yi buluyor. OECD ülkeleri, erken çocukluk eğitimi için çocuk başına yapılan harcamaları 2015 ile 2020 arasında ortalama yüzde 2,5 oranında artırırken, Türkiye'de ise bu kaynaklar yüzde 1,2 oranında azalma göstermiş. Bu durum, ülkemizde erken çocukluk eğitimi ve kreş hizmetlerine erişimde yaşanan zorlukları ve eksiklikleri gözler önüne sermektedir.

OECD verileri ışığında Türkiye'de okul öncesi eğitime erişim olanağının diğer ülkeler açısından düşük olduğu ve bu konunun sadece günümüzdeki ilerleme açısından bir sorun olmadığı, gelecek yaşantımızı da birçok açıdan etkileneceğini söylemek mümkündür. Bunlarla birlikte sosyo-ekonomik koşulların her kesimi farklı bir noktadan etkilediği ülkemizde, okul öncesi dönemde bulunan çocuklara okullara erişim sağlayabilmek büyük bir önem arz etmektedir. Ülkemizin de içerisinde bulunduğu bu pozisyonda, yerel yönetimlerin her bir kesimine geleceğin olumlu bir şekilde inşa edilebilmesi için çeşitli sorumluluklar yüklenmiştir.

Ülkemizde 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesi (a) bendi, çocuklar için konukevi açmayı düzenlemekte, kreşlerle ilgili açık bir ifadeye ise yer vermemektedir: "Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler."

Bu bağlamda belediyeler bazında gösterilebilecek birçok örnek vardır. Bunların başında İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin (İBB) hayata geçirdiği çalışmalar yer almaktadır. İBB Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun seçim vaatleri arasında bulunan ve "Benim en büyük projem bu kentin çocuklarına eşit bir gelecek sunmak" olarak hayata sürdüğü "Yuvamız İstanbul" projesi öne çıkmaktadır.

“Yuvamız İstanbul” projesi kapsamında açılan Çocuk Etkinlik Merkezleri (ÇEM) ile çocukların eğitimde fırsat eşitliği ilkesinden yararlanmalarının mümkün olduğu söylenebilmektedir. Bununla birlikte kadınların sosyal alanlara katılmasını desteklerken aynı zamanda ailelerin de eğitimlerine fırsat sunularak çocukların gelişimleri noktasında ebeveynlerin bilgilendirilmesi ve ailelerin alınan bilgiler doğrultusunda çocuklarının gelişimlerine katkı sağlayabileceklerini söylemek mümkündür. Yine bu proje kapsamında yapılan puantaj sistemi ile özellikle sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı konumda olan ailelerin saptanması ile bu ailelere ücretsiz bir şekilde eğitim olanaklarının ulaştırıldığı gözlemlenmektedir. Yapılan bu proje ile ailelerin iş durumları ve okul öncesi kurumlarına yakınlıkları da göz önüne alınarak çeşitli kolaylıklar sağlanmaya çalışılmaktadır. 2023 yılının bitimi itibariyle de projeye birlikte aktif hizmet sunan 65 merkez açılmış ve bu doğrultuda da geleceğimize ışık tutacak olan çocuklarımızın gelişimleri sağlanırken ailelerin de hizmetten yararlanmaları mümkün kılınmıştır.

Bir başka örnek açısından da Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin (ABB) hayata geçirdiği Kadın ve Aile Hizmetleri Dairesi Başkanlığı Çocuk Hizmetleri Şube Müdürlüğü'ne bağlı olan Çocuk Etkinlik Merkezleridir. ABB'nin özellikle vurgu yaptığı konular arasında çocukların bağımsız hareket edebilme koşullarının gerçekleştirilebilmeleri, özgüven kazanmaları ve öz bakım becerilerini geliştirebilmeleri yer almaktadır. Bu doğrultuda ABB personeli çocuklarına ve belediyeden sosyal yardım alan ailelerin çocuklarına hizmet olanakları sunulmuştur. Bu merkezler içerisinde çocuklara yönelik olarak çeşitli alanlarda branş dersleri de sunulmaktadır. Yine bu proje ile de çocukların eğitim niteliklerini artırmak ve fırsat eşitliği ilkesini hayata geçirerek kullanabilmek hedeflenmiştir. 2023 yılı sonu itibariyle 23 merkezin açıldığı görülmektedir.

Bu gibi metropol kentlerde yapılan uygulamaların gün geçtikçe çoğaldığı ve olanakların artırılarak çocuklara okul öncesi eğitiminin ulaştırılmaya çalışıldığı gözlemlenmektedir. Tüm bunlarla birlikte ülke içerisinde de istihdamın artacağı, kadınların kendilerine özgü sosyal bir alan yaratarak çalışma koşullarını iyileştirebilecekleri, ailelerin çocukları hakkında bilgi sahibi olabilecekleri, eğitimciler vesilesiyle çocukların gelişimsel destek alma konusunda kritik dönemleri içerisinde müdahaleler yapılabileceği söylenebilmektedir.

Yukarıda örnekleri de verilen uygulamaların/projelerin ülke genelinde yaygınlaşması büyük bir önem arz etmektedir. Özellikle Organize Sanayi Bölgesi (OSB) konumlarında bu tarz uygulamaların faaliyet göstermesi o konumda bulunan kişilerin, ilk olarak kadınların, çalışma imkanlarına sahip olması konusunda fırsat sağlayacaktır. Bu noktada kamu ve özel iş birliği ile oluşturulacak projeler geliştirilebilir, çocukların eğitimlerine ulaşma noktasında olanak verirken aynı zamanda istihdamın artırılmasına katkı sağlanabilir.

Türkiye'de, kreşlerin gerekli toplam kapasitesinin kurulması ve erişilebilir kılınması için bütüncül bir kamu stratejisine olan talep bulunmaktadır. Bu strateji, kreşlerin yaygın erişimini artırmayı amaçlayan çocuk bakımı, kadın istihdamı ve kamu mali yönetimi alanlarında en uygun politika seçeneklerini ve araçlarını içermelidir. Ayrıca, kamu yatırımları için gerekli fonların tahsisi garanti edilmelidir. Bununla birlikte, hem yerel yönetimleri hem de özel sektörü harekete geçirmeyi amaçlayan teşvikler ve destek mekanizmaları bu stratejik çerçevenin içine entegre edilmelidir. Bu yaklaşım, sadece merkezi hükümet üzerindeki yükü hafifletmekle kalmayacak, aynı zamanda sektörün kendi dinamikleri doğrultusunda büyümesine de katkı sağlayacaktır.

Tüm bunların sonucunda açılan kreşler içerisinde çocuğun tüm gelişim alanlarının desteklenmesine dikkat edilmesi ve çocuğun yüksek yararının gözetilmesi

gerekmektedir. Kreşlerde sunulan eğitim içeriği, çocukların sağlıklı bir şekilde gelişimini desteklemeli ve onların potansiyellerini en üst düzeyde kullanmalarını sağlamalıdır. Oyun tabanlı öğrenme, sanat ve müzik etkinlikleri gibi çeşitli alanlarda zenginleştirilmiş bir eğitim programı oluşturulmalıdır. Dünyadan örnekleri alınabilecek eğitimsel yaklaşımların ülkemizdeki yaşam tarzına göre entegre edilmesi ile öğrencilerin bu doğrultuda desteklenmesi de sağlanacaktır. Bunlarla birlikte kurumlarda çalışacak olan uzman personelin sürekliliğine ve alanındaki uzmanlık derecesine de dikkat edilmelidir. Kurumlar içerisinde özellikle aile katılımına dikkat çekilmeli, çocuklarla birlikte aileleri de bütüncül bir şekilde eğitim programına dahil etmek gerekmektedir.

9. Sağlık Destekleri

Sağlık, bireylerin ve toplumların en önemli varlığıdır. Sağlıklı bir yaşam sürdürmenin temel şartlarından biri olan hijyen, hastalıkların yayılmasını önlemek, toplum sağlığını korumak ve insanların yaşam kalitesini artırmak için hayati önem taşır. Hijyen, kişisel temizlikten, su ve gıda güvenliğine kadar geniş bir yelpazede ele alınır ve sağlıklı yaşamın temel unsurlarından biridir.

Hijyenin sağlanması ve korunması, bireylerin kişisel çabalarının yanı sıra, yerel yönetimlerin etkin müdahaleleriyle de gerçekleşir. Yerel yönetimler, kamusal sağlığın ve toplumun refahının sağlanması için hijyene yönelik çeşitli çalışmalar yürütürler. Bu çalışmalar, temiz su temini, atık yönetimi, toplu taşıma araçlarının temizliği, kamusal alanların düzenli olarak temizlenmesi gibi alanları kapsar.

Bununla birlikte, yerel yönetimlerin hijyen konusundaki çalışmaları çeşitlilik de içermektedir. Acil durum planlaması, salgın kontrolü, gıda güvenliği denetimleri gibi alanlarda da etkin bir rol oynarlar. Özellikle salgın hastalıklarla mücadelede hızlı ve etkin bir şekilde hareket etmek, yerel yönetimlerin sorumlulukları arasındadır.

Belediyelerin Sağlık İşleri Müdürlüğü, Çevre Müdürlüğü, Temizlik İşleri

Müdürlüğü, Veteriner İşleri Müdürlüğü ve Zabıta Müdürlüğü gibi, belediye yönetimlerinin ayrılmaz parçaları olan bu birimler, doğrudan ya da dolaylı olarak çevre ve sağlık hizmetleriyle ilişkilidir. Bu bölümlerden her biri, toplum sağlık standartlarını etkileyen faktörlere önemli ölçüde etki eden denetimlerin, düzenlemelerin ve kontrol işlemlerinin denetlenmesinden sorumludur. Örneğin, Sağlık İşleri Müdürlüğü sağlık muayenelerini yönetirken, Temizlik İşleri Müdürlüğü zamanında ve uygun şekilde atık bertarafını, hijyenik koşullarda depolanmasını ve geri dönüşüm çabalarını teşvik eder, Veteriner İşleri Müdürlüğü düzenli olarak haşere ilaçlaması yapar, kenelerle ilgili sorunları ele almak için stratejiler uygular ve bulaşıcı hastalık taşıyan böcekleri yok eder. Benzer şekilde, Zabıta Müdürlüğü, doğrudan toplum sağlığını etkileyen restoranlar ve kafeler gibi işletmeleri denetler ve kasap dükkanları ile marketlerdeki gıda kalitesini kontrol eder. Bu örnekler, yerel yönetimlerin sağlıkla ilgili girişimlere katılımını özlü bir şekilde göstermektedir. Bu birimler arasında etkili iş birliğinin sağlanması, belediyelerin sağlık hizmetlerini etkili bir şekilde yerine getirmesi için hayati önem taşır. Temel düzeyde sağlık standartlarının yükseltilmesi, sadece toplumda memnuniyet ve refahı geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda yerel ve ulusal ekonomik kalkınmayı da önemli ölçüde ilerletir.

Belediyelerin sağlıkla ilgili her türlü tesisi açması ve işletmesi, sağlık projelerine yatırım desteği vermesi, hastanelere indirimli veya ücretsiz olarak içme ve kullanma suyu tedarik etmesi mümkündür. Bunun yanında belediyeler çevre sağlığı ve halk sağlığına yönelik hizmetleri yapar veya yaptırabilir. Bu ve benzeri faaliyetleri yürütebilmek için ise belediyeler ve bağlı kuruluşları tabip, uzman tabip, ebe ve hemşire ve diğer personelleri belirlenmiş usul ve esaslara göre istihdam edebilir (5393 sayılı Belediye Kanunu/14 md., 49 md.).

Büyükşehir belediyeleri çevre sağlığı ve halk sağlığına yönelik hizmetleri yapmalı

veya yaptırmalıdır. Bu hizmetlere tıbbi atıklara ilişkin hizmet yürütmek ve gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; gayrisihhi müesseseleri ruhsatlandırmak ve denetlemek, yiyecek ve içeceklerin tahlillerinin yapılması amacıyla laboratuvar kurmak ve işletmek örnek verilebilir. Ayrıca Büyükşehir belediyeleri gerektiğinde sağlık hizmetlerinin sunulabilmesi için bina ve tesis yapabilir, sağlık hizmet sunumu yapan kurum ve kuruluşların tesislerinin her türlü bakım ve onarımını yapmanın yanında gerekli malzeme desteği sağlayabilir ve üniversite, lise, kamu kuruluşları, sivil toplum örgütleri ile iş birliği yapabilir (5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu/7 md.).

Bu bağlamda belediyelerin özellikle hijyen konusu üzerinden yaptıkları çalışmalar bulunmaktadır. Bunlara örnek olarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin (İBB) "Sağlık Vizyonu" çerçevesinde gerçekleştirdiği uygulamalar göze çarpmaktadır. Yapılan projeler, birçok konuyu içerisinde barındırırken hijyen başlığı altında yerel yönetimlerde öncü bir uygulama olarak belirtilen "Vektörlerle Mücadele Bilim Kurulu" yer almaktadır. Bu kurul ile kurmaya başlanılan ergin sivrisinek tuzakları ve ovitraplar ile sahadan elde edilen verilerle popülasyon ve tür tayini yapılmakta ve belirlenen türlere yönelik ilaçlama çalışmaları sürdürülmektedir. Bu sayede sivrisinekler ve bulaştırabilecekleri hastalıklarla mücadele edilmektedir. Bununla birlikte Eylül 2023'te bahsedilen konular arasında da "İstanbul Mobil Banyo Aracı" yer almıştır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sağlık Dairesi Başkanı Dr. Öğretim Üyesi Önder Yüksel Eryiğit'in söylemi üzerine İETT'den tahsis edilen bir otobüsün özel olarak dizayn ederek yıl boyu kentte yaşayan evsiz bireylere kişisel bakım hizmetlerini mobil olarak sağlayacağı öğrenilmiştir. Hayata geçecek çalışma ile evsiz yurttaşlarımıza kişisel bakım hizmetleri (banyo,kuaför vb.) gıda ve giyim desteği ve psiko-sosyal hizmet desteği verilmesi planlanmaktadır.

Hijyen, herkes için önemli bir konudur ancak kadınlar özellikle regl dönemlerinde ekstra bir külfetle karşılaşır. Hijyenik pedlerin yüksek maliyeti, bu dönemde kadınların karşılaştığı önemli bir sorundur ve bu durum, özellikle ekonomik olarak dezavantajlı kadınlar için daha da zorlayıcı olabilir. Ankara Büyükşehir Belediyesi ve Seyhan Belediyesi örneklerine bakıldığında bu belediyelerin, kadınlara yönelik olarak çalışmalar gerçekleştirdikleri görülmektedir. Ankara Büyükşehir Belediyesi, kadınlara ücretsiz ped desteği sağlarken Seyhan Belediyesi 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü ile 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde dezavantajlı konumda bulunan 1000 kadına hijyen paketi olanağı sağlamıştır. Bu uygulamalar ile, kadınların özellikle regl dönemlerinde ihtiyaç duydukları hijyenik pedlere ücretsiz erişim sağlayarak, onların ekonomik yükünü hafifletme elde edilebilmiştir. Bu tür bir uygulamalar, kadınların hijyen ve sağlık haklarına erişimini kolaylaştırırken, aynı zamanda kadınların günlük yaşamlarını daha rahat bir şekilde sürdürmelerine olanak tanır.

Bir başka örnek olarak Bayraklı Belediyesi gösterilebilmektedir. Belediyenin gerçekleştirdiği uygulama sayesinde sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı olan ailelere hijyen malzemesiyle birlikte birçok eksiklik giderilmeye çalışılmaktadır. Belediye Başkanı Serdar Sandal'ın yaptığı açıklamaya göre bu uygulamanın devamlılığının sağlanacağı ve dezavantajlı ailelerin eksikliklerinin giderileceği öğrenilmiştir.

Yukarıda örnekleri verilen çalışmaların ülkemiz için yaygınlaştırılması ve sürekli bir hale gelmesi özellikle sosyo-ekonomik açıdan zorlu bir yaşam içerisinde bulunan ailelerin faydalanmasına olanak sağlayacaktır. Ekonomik, sosyal veya sağlık açısından dezavantajlı olan bireyler, hijyen ürünlerine erişimde ve uygun koşullarda hijyenik uygulamaları sürdürmede zorluklar yaşayabilirler. Bu nedenle, dezavantajlı bireyler için hijyen desteklerinin sağlanması son derece

büyük bir önem arz etmektedir. Dezavantajlı bireylerin hijyen ürünlerine erişiminin sağlanması, onların sağlık ve refahlarını korumak açısından hayati öneme sahiptir. Ayrıca, yaşlılar, engelliler, evsizler ve göçmenler gibi dezavantajlı gruplar, uygun hijyen koşullarını sürdürmede ekstra zorluklarla karşılaşabilirler. Bu gruplara yönelik hijyen destekleri sağlanması ve bunların sürekli bir hale getirilerek çoğaltılması, onların hijyenik yaşam standartlarını iyileştirerek sağlık sorunlarının önlenmesine ve toplumun genel sağlığının korunmasına katkıda bulunur. Dezavantajlı bireyler için hijyen desteklerinin sağlanması, sadece sağlık açısından değil, aynı zamanda sosyal ve ekonomik açıdan da önemlidir. Bu destekler, bu bireylerin günlük yaşamlarını daha rahat bir şekilde sürdürebilmelerine yardımcı olurken, aynı zamanda onların topluma daha iyi entegre olmalarına ve yaşam kalitelerinin artmasına da katkı sağlayacaktır.

Bunlarla birlikte toplumun hijyen noktasında bilinçlenmesi de büyük bir önem taşımaktadır. Toplumun gelişip bu konuda kendini ilerletmesi ile sağlık sistemleri açısından devamlılığın sağlanabileceği söylenebilmektedir. Bu doğrultuda halkın bilinçlenmesi açısından çeşitli programlar üretilmeli ve halka sunulmalıdır. Halkın doğru hijyen kurallarını ve nasıl uygulanacağını benimsemesi sayesinde bulaşıcı hastalıklarda bir gerilemenin olabileceğini söylemek mümkündür.

10. Yerel Yönetimlerin Genç ve Kadın İstihdamına Katkısı

10.1 Yerel Yönetimlerin Gençlerin İstihdamına Katkısı

Ekonomik şartların gittikçe zorlaştığı, ‘halka yansıyan enflasyon’un 129% olduğu bir ülkede bu zor şartlardan en çok etkilenen grup elbette öğrenciler. evlerinden uzak başka şehirlerde üniversite okurken aynı zamanda da ‘yaşam mücadelesi’ veren öğrenciler KYK burs ve kredisinin yetersizliği sebebiyle daha iyi yaşam şartlarına erişebilmek için okul dışında part-time iş imkanlarına ihtiyaç duyuyorlar. Bu nedenle yerel yönetimlerin öğrencilere sağladığı iş imkanlarını ayrıca bir başlık altında incelemek statükoda elzem hale geliyor. Biz gençlerin

hayal ettiği Türkiye’de elbette öğrenciler okul dışındaki zamanlarını çalışmaya harcamak zorunda olmamalıdır. Okul dışındaki vakitleri, kafa dağıtabilecekleri, entelektüel aktivitelere vakit ayırarak kendilerini geliştirebilecekleri saatler olmalıdır lakin Türkiye’nin mevcut gerçekleri göz önüne alındığında bizim yerel yönetim vizyonumuzda öğrencilere part-time iş imkanlarının sağlanması oldukça önemlidir. Bu çalışmada İstanbul ve Mersin Büyükşehir Belediyelerinin sağladığı imkanlar emsal olması açısından açıklanmaktadır.

10.1.1 İstanbul Büyükşehir Belediyesi

İBB bünyesinde faaliyet gösteren bölgesel istihdam ofisleri, öğrenciler için yarı zamanlı iş imkanları yaratmak için özel bir faaliyet alanı güdüyor. Bölgesel istihdam ofisleri İBB tarafından yapılan yurtları bu uygulamayı denemek için pilot bölge olarak kullandı. Şu anda da uygulama İstanbul’da aktif üniversite öğrencisi olan herkes için kullanılabilir durumda. Açık öğretim okuyan öğrencilere 6, örgün eğitimde olan öğrencilere ise günlük 4 saat çalışma imkânı sağlanıyor. Ayrıca günlük 6 saat çalışan öğrencilere de belediye tarafından yemek ticketi veriliyor.

İstihdam ofisleri, iş ihtiyacı olduğu zaman internet sitesinden duyuru yapıyor, iş koşullarını açıklıyor ve isteyen öğrenciler başvurabiliyor. Bu sayede öğrencilerin okul saatleri dışında ek gelir elde edebilecekleri bir kapı açılıyor.

10.1.2 Mersin Büyükşehir Belediyesi

Mersin Büyükşehir Belediyesine bağlı kariyer merkezi, 2022 yılında başlattığı ‘‘Kariyer Mersin Projesi’’ ile öğrencilere iş imkânı sağlıyor. Başvurularını yaparak mülakatlarda başarı sağlayan öğrenciler Denizkızı Turizm Anonim Şirketinde iş alınıyor.

Ayrıca Mersin Büyükşehir Belediyesi ‘‘İlk İşim Projesi’’ ile de belediye yine öğrencilere Denizkızı Turizm AŞ’ye bağlı kafe ve işletmelerde part time çalışma fırsatı sunuyor.

10.1.3 Sonuç

Bu iki örnekte de gördüğümüz gibi belediyeler, kendilerine bağlı kafe, restoran gibi işletmelerde yahut broşür dağıtma, tanıtım, reklam gibi işlerde işe ihtiyacı olan öğrencilerden kolaylıkla yararlanabilmektedir. Bu hem belediyenin ilgili alanlardaki istihdam sorununu ortadan kaldıracak, hem de üniversite öğrencilerinin yaşam kalitelerini hatırı sayılır ölçüde artıracaktır. Bu nedenle bu ve benzeri uygulamaların Türkiye'nin her kentinde yayılmasına büyük önem veriyoruz.

11. Yerel Yönetimlerde Kadın Destekleri

Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak ve kadın haklarını korumak modern demokrasilerin temel koşullarındandır. Bu nedenle demokrasi yerel yönetimlere, kadınların statüsünü güçlendiren önlemler ve uygulamalar üzerinde sorumluluk alma görevini yükler. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, sadece bireysel refahı artırmakla kalmaz, aynı zamanda toplulukların genel refahına önemli katkıda bulunur. Kadınların yerel yönetimlere katılımının önemini vurgulamak ve kadınların yerel yönetime aktif katılımlarını teşvik etmek yerel yönetimlerin görevlerindedir.

Yerel yönetimler, çeşitli yöntemler ile kadınları ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda aktif bir şekilde katılımını teşvik etmelidir. Kadın girişimciliğini destekleyen finansal yardım programları, eğitim fırsatları ve istihdam imkanlarını sağlamaya yönelik projeler, kadınların siyasi katılımı ve temsiliyetlerini artırmak amacıyla çeşitli politika ve mekanizmalar üretmelidir. Kadınlar için eğitim erişiminde, bilgiye ulaşımında ve kültürel etkinliklere katılımında denge sağlamayı amaçlayan girişimlerde bulunulmalıdır.

Kadınların tarım ve üretim süreçlerine katılımlarını desteklenerek kırsal kesimde yaşayan kadınların ekonomik bağımsızlıklarını arttırılması sağlanabilir. Bu ve benzer kadın çiftçilere yönelik destek programları aynı zamanda sürdürülebilir kırsal kalkınmaya katkı sağlayacaktır. Ankara Büyükşehir Belediyesi ANFA Genel Müdürlüğü, kırsal kesimde yaşayan kadınların ekonomik güçlenmelerine yönelik olarak "Köylü Kadınları Destekleme Projesi", kadın çiftçilere yönelik destek programlarına bir örnek olarak verilebilir. Ankara'nın köylerinde yaşayan kadınlara yönelik kışlık hercai menekşe fidesi dağıtımını içermekte ve ücreti karşılığında üretilen ürünleri sözleşmeli üreticilik modeli ile geri satın alma prensibine dayanmakta olan proje ile kadın çiftçilere ekonomik gelir sağlamanın yanı sıra, kırsal alanlarda tarımsal çeşitliliği artırmayı ve biyoçeşitliliği desteklenmesi amaçlanmaktadır.

Yerel Yönetimler, kadınlara hukuki danışmanlık hizmeti aracılığıyla, kadınların haklarını kullanmalarına destek olunabilir, kadına yönelik şiddet ve cinsiyet eşitsizliği ile mücadelede bilinç oluşturabilir. Bu kapsamda, İstanbul Barosu ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) arasında gerçekleştirilen iş birliği örnek olarak verilebilir. İki kurum arasında imzalanan "Hukuki Danışmanlık Hizmeti Mutabakat Metni" ile, İstanbul Barosu'nun desteğiyle Esenyurt, Gaziosmanpaşa ve Ümraniye'de bulunan 3 İBB Kadın Merkezi'nde kadınlara yönelik Baro Adli Yardım Bürosuna yönlendirmek üzere hukuki destek verilecek. Bu sayede kadınlar, yasal haklarını ve hak arama yollarını öğrenmelerine destek olunacaktır. Kadınların güçlenmesi ve toplumsal yaşama aktif katılımlarının desteklenmesi için yerel yönetimler, dayanışma evlerinde bulunan kadınların maddi sıkıntılarını hafifletmek ve hayata yeniden başlamalarına destek olabilir. İBB Tarafından Dayanışma Evinde Kalan Kadınlara Nakdi Destek Projesi, bu projelere örnek olarak verilebilir. Bu projeye göre, İBB tarafından sağlanacak nakdi destek, ilk

ayda 10 bin TL olacak ve sonraki aylarda 2.500 TL olarak devam edecektir. Bu ve benzeri sosyal yardım programları aracılığıyla, kadınların ekonomik bağımsızlıklarını artırılması ve yaşam koşullarını iyileştirilmesi sağlanabilir.

Yerel Yönetimler, kadınların ekonomik güce katılımını artırarak istihdam olanaklarını genişletmek amacıyla kadın kooperatiflerinin ürettiği ürünlerin geniş bir müşteri kitlesine sunulmasını sağlayabilir ve pazarlama imkanı yaratabilir. Bu ve benzeri projeler aynı zamanda kooperatiflerin üretim kapasitelerini artırarak yerel ekonomilere pozitif katkı sağlayacak ve tüketicilere yerel ve sürdürülebilir ürünlere kolay erişim sağlamasına yardımcı olacaktır. Ankara Büyükşehir Belediyesi, Ankara ve çevre illerde faaliyet gösteren yerel kadın kooperatiflerinin ürettiği ürünlerin pazar bulma ve tüketiciye ulaşma sorunlarına çözüm getiren Başkent Market projesi bu ve benzeri girişimlere örnek olarak gösterilebilir. Kadınların ürettiği ürünleri tüketiciyle buluşturarak kadın kooperatifleri için önemli bir destek platformu olan bu proje, yerel üretimlerin güçlenmesine ve ekonomik katkı sağlanmasına yönelik başarılı bir girişimdir. Bu ve benzeri işbirlikleri, kadınların ekonomik güce katılımını artırmak adına önem arz etmektedirler.

Yerel yönetimler, kadın danışma birimi ve kadın dayanışma evi benzeri birimleri ile şiddet mağduru veya şiddet riski altındaki kadınlara yönelik sağladığı hizmetlerle toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın hakları konularında önemli roller üstlenebilirler. Bu hizmetler ile, kadınların güvenli bir ortamda destek alarak yaşamlarına yeniden başlamalarına ve topluma daha sağlıklı bir şekilde entegre olmalarına katkı sağlayabilirler.

Türkiye'deki yerel yönetimlerin Avrupa standartlarına uygun şekilde çalışması ve kadınların toplumsal hayata aktif katılımını artırmak adına Yerel kadın STK'ları, taban örgütleri ve yerel yönetimler arasındaki ikili işbirliklerinin güçlendirilmesi

gerekmektedir. Kadın STK'ları, taban örgütleri, ulusal ve yerel düzeydeki devlet kurumları ile yapılacak yerel çalışmalar neticesinde, yerel yönetim planlama süreçlerine cinsiyet eşitliğinin dahil edilmesiyle toplumsal cinsiyete duyarlı politikalar geliştirilebilir.

Sonuç olarak; yerel yönetimler kadın destek politikalarını güçlendirmeli ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda daha etkili adımlar atılmalıdır. Yerel Yönetimler tarafından, Kadınların Katılımını Artırma adına Kadınların yerel yönetim süreçlerine daha aktif katılımını teşvik etmek için eğitim programları düzenlenmeli ve farkındalık yaratıcı kampanyalar gerçekleştirilmelidir. Kadınların yerel yönetim organlarına daha fazla temsil edilmesini sağlamak adına pozitif ayrımcılık politikaları benimsenmelidir. Yerel yönetimler, toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyen somut politikalar oluşturmalı ve uygulamalıdır. Bu politikalar kadınların eğitim, istihdam, sağlık gibi alanlarda eşit fırsatlara sahip olmalarını sağlamalıdır. Kadınların günlük yaşamını kolaylaştırmak amacıyla kadın dostu hizmetler ve altyapılar geliştirilmelidir. Kadın girişimcileri desteklemek için finansal kaynaklar sağlanmalı ve iş geliştirme programları düzenlenmelidir. Kadın kooperatifleri oluşturularak kadınların ekonomik güçlenmeleri desteklenmelidir. Kadınların liderlik, yönetim ve girişimcilik konularında eğitim alabilecekleri programlar düzenlenmeli ve kadınları bilinçlendirecek kampanyalar yürütülmelidir. Yerel yönetimler, kadına yönelik şiddetle mücadelede etkili adımlar atmalı ve mağdurlara destek hizmetleri sunmalıdır. Kadın sığınma evleri ve danışma merkezleri gibi tesislerin sayısı artırılmalıdır. Kadınların istihdam edilme olanaklarını artırmak için yerel iş fırsatları oluşturulmalı ve kadınların erkeklerle eşit ücret almasını sağlamak için politikalar benimsenmelidir. Kadınların sorunlarını ifade edebilecekleri ve önerilerde bulunabilecekleri iletişim ve danışma mekanizmaları oluşturulmalıdır.

Yerel yönetimler, kadınların katılımını artırmak için düzenli olarak toplumla diyalog kurmalı ve geri bildirimlere açık olmalıdır. Yerel bütçeler, toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyecek şekilde planlaması yapılmalı ve bütçe harcamalarında cinsiyet perspektifi dikkate alınmalıdır. Yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektörle işbirliği yaparak kadınların desteklenmesi için ortak projeler geliştirmelidir.

12. Yerel Yönetimlerde Göç Kaynaklı Problemler

Sığınmacı veya Mülteci konusu Türkiye için epey hassas bir konumdur. Elbette burada bahsi geçen sığınmacılar daha çok Suriye kökenli olmak üzere Afganistanlı, Pakistanlı yahut Afrika kıtasından gelen pek çok grup bulunmaktadır. Türkiye’de bu kökenden bulunan göçmüş kişilere Mülteci denmemesinin sebebi Türkiye'nin Cenevre sözleşmesinde koyduğu çekincedir. Bu sığınan insanların mülteci statüsünde olmaması elbette entegrasyon sürecini de zorlaştıran etkenlerdendir. Bu grupların sorunlarını yerel yönetim perspektifinden incelemeyen önce genel bir değerlendirme yapmak gerekir. Türkiye’de göç oldukça düzensiz yönetildiğinden ve yerel yönetimlerin yetkilerinin kısıtlı olmasından ötürü sığınmacılar sorunu sağlıklı olarak ele alınamamaktadır. Yerel yönetimlerin doğrudan yetkisinin olmayışı çeşitli tereddütleri beraberinde getirir. Kayıtsız sığınmacıların çokluğu, finans eksikliği gibi sorunlar Yerel yönetimlerin işini epey zorlaştırır. Bu kısımda daha çok sığınmacılar ne gibi sorunlarla yüzleşiyor, Yerel Yönetimler merkezî yönetim yüzünden bu sorunları ele almada ne gibi zorluklar yaşıyor ve nasıl üstesinden gelinebilir buna değineceğiz.

12.1 Yerel Yönetimlerin Karşılaştığı Problemler

İlk olarak Yerel Yönetimlerin Göçten kaynaklanan problemlerini anlamamız gerekir. Bunlara elbette Kayıtlı olmayan sığınmacı nüfusunun giderek artmasını, merkezî yönetimin koyduğu yasal engelleri, finans azlığı gibi problemleri

sayabiliriz.

12.1.1 Kayıtsız Sığınmacı Sorunu

Kayıt problemi sığınmacıların kayıtlı tutulması ve bu nüfusa uygun kaynak ayrılması bakımından önemlidir. Kayıtlı olmayan sığınmacıların çokluğu yalnızca yerel yönetimlerin veya işçilerinin karşılaştığı olumsuz bir durum değildir. Aynı zamanda sığınmacılar için de oldukça dezavantajlı bir durumdur. Kayıt altında olmak, bir sığınmacının kamu hizmetlerinden yararlanabilmesini, korunabilmesini ve haklarını koruyabilmelerini sağlar. Bu durum kayıtlı sığınmacılarda ne kadar geçerlidir o ayrı bir tartışma konusudur. Ona sonraki başlıklarımızda değineceğiz. Ancak kayıtlı olmayan bir sığınmacı kağıt üstünde dahi olsa birçok avantajdan mahrum durumdadır. Bu krizin başlangıcında gelen sığınmacılar çadırlarda ağırlandı kayıt altına alınıyorken daha sonra göç çok kontrolsüz gerçekleşmiş ve entegre etme işlemi de ideal şekilde olmamıştır. Bu durum kayıtsız sığınmacıların artmasına, sığınmacıların, yerel yönetimlerin karşılıklı zararına olmuştur.

Gelen sığınmacılar Göç İdaresi yahut AFAD eliyle kayıt altına alınmaktadır. Ancak kaydın tutulmasında bu sürecin kontrolsüz gerçekleşmesi dışında da engeller bulunuyor. Bu engeller genellikle sığınmacıların gelecek korkusu kaynaklıdır.

İlk engel sığınmacıların çalışma şartlarından kaynaklanır. Sığınmacılar mevsimlik işçilik için oldukça fazla tercih edildiğinden dolayı dönem dönem yer değiştirmektedirler. Bu sık yer değiştirme sığınmacıların kayıt olmasını zorlaştırmaktadır. Bunun dışında şehir merkezlerinden hayli uzakta yaşamak zorunda kalan sığınmacılar da bu konuda fikir sahibi olmadığından kayıt zorluğu yaşanmaktadır. Bilinçli olmayan ve kayıt olmamış sığınmacıların varlığı bundan istifade etmek isteyen bazı işverenlerin de işine gelmektedir.

İkinci engel olarak da karşımıza sığınmacıların kayıt olma hakkında fikir sahibi

olduğu ama bunun avantajlı olmadığını düşünmeleri çıkmaktadır. Bu esasında temel olarak hiçbir şeyin değişmeyeceği inancından kaynaklanmaktadır. Bu konuda yerel yönetimlerin ve Göç İdaresi'nin birlikte çalışması sonucu kaydın avantajlarının anlatıldığı çalışmaların yapılması mümkündür.

Üçüncü engel olarak da sığınmacıların Türkiye'de kalmak istememesini ve Avrupa'ya geçme istekleri etkili olmaktadır. Bu durum da elbette kayıt dışı oranı artırıyor.

12.1.2Mevzuat Kaynaklı Problemler

Yerel yönetimlerin karşılaştığı en büyük sorunlardan biri de mevzuat kaynaklıdır. Göçmen ve sığınmacılara yönelik yapılan desteklerin ve hizmetlerin hangi kanuna dayandırılacağı ve nasıl yapılacağı açık bir biçimde tanımlanmamış olması önemli bir problem olarak yerel yönetimlerin karşısına çıkmaktadır. Bununla birlikte belediyeler 5393 sayılı kanununda altı çizilen hemşehri kavramına göre yaptıkları yardımların da denetime tabi tutuldukları için idari soruşturma tehlikesi yaşamaktadırlar.

5393 sayılı Kanun, mültecilere verilecek hizmetler için “açık kapı” bırakır. Ancak bunu zorunlu kılmamıştır. Bu durumdaki belirsizlik burada karşılaşılan temel problemdir. Buradaki sınırlar anlaşılacağı üzere muğlaktır. Erdoğan'ın 2017 yılında açıklamasına göre 5393 Sayılı Kanun'un “Hemşehri Hukuku'na ilişkin hükümleri ile belediyelere mültecilere hizmet etme imkânı ve yükümlülüğü oluşturduğu belirtilmektedir. Ancak, Kanun açık olarak vatandaş olmayanlardan yani yabancılardan söz etmediği için, Mahalli İdarelerin bu konuda tereddütte kaldıkları ve ortak bir noktada buluşamadıkları da bilinen bir gerçektir. Görüldüğü gibi yerel idarecilerin doğrudan göçmenlere yardım yaparken zorlandıkları ve hizmet sunarken Merkezî yönetim kaynaklı bir muğlaklığa tabi oldukları net şekilde görünür haldedir.

12.1.3 Yönetimsel Problemler

Bugünkü görünen göç sürecinin yönetilmesini kolaylaştırabilecek en önemli bilgi göçmenler ile ilgili sağlıklı bir veri setinin olmasıdır. Yerel yönetimler göçmenler hakkında sağlıklı verilere ulaşamadığı noktada yapılan hizmetlerin olumsuz etkilendiği ortadadır. Bu sorunlardan kaynaklanan ciddi israflar karşımıza çıkar. Belediyelerin merkezî idareden istedikleri kadar sağlıklı ve detaylı bilgi alamaması durumunda belediyeler, ihtiyaçlarını kendi oluşturdukları sistemler üzerinden geliştirmeye çalışmaktadırlar. Sığınmacılara verilen hizmetler konusunda aktif olarak yer alan belediyelerin ortak bir yönetim sistemlerinin olmadığı, bağımsız yönetim modellerinin uygulandığı bilinmektedir. Genel olarak yazılan raporlarda ve akademik çalışmalarda yerel yöneticilerin bu konuda bir ortak bir sistem oluşturulmasını görüyoruz.

12.1.4 Finansal Problemler

Merkezi Yönetim tarafından belediyelere verilen genel bütçede kriter şehrin nüfusudur. Göçmenler ve sığınmacılar da o şehirde kayıtlı vatandaş olmadıklarından merkezî hükümetten bütçe alınamamaktadır. Yani, hükümet belediyelere Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan ve o bölgede ikamet eden nüfus kadar bütçe ayırdığı için o bölgeye doğal olarak göçle gelenlere herhangi bir kaynak ayıramamaktadır. Belediyeler, nüfusları oranınca verilen bütçeyi göçten kaynaklı fazla nüfus için de harcamak durumunda kalmaktadırlar. Bu özellikle göçün dengesiz dağılımı durumunda ekstra dezavantaj sağlamaktadır.

5393 sayılı kanunda belirlendiği gibi belediyelerin yardım için ayırdıkları bütçeler de yalnızca ikamet eden vatandaşları karşılamaktadır. Sonuç olarak; mültecilere yardım sağlamak için belediyelere ek finansman sağlanmamaktadır. Belediyeler, ekonomik yetersizlikler sebebiyle göçmenlerin gereksinimlerini karşılamada bu sebeplerden dolayı yetersiz durumdadır. Öyle ki Orta Doğu Stratejik Araştırmalar Merkezi ile (ORSAM) TESEV'in 2015 yılında hazırlanmış

olduğu "Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri" adlı raporda şehirlerdeki yoğunluklarına göre göçle gelenlerin belediye bütçeleri üzerinde ek %10 kadar maliyete sebep oldukları belirtilmektedir.

Bu sayılan başlıklar dışında belediyelerin sığınmacı ve göç konusunda yeterli niteliğe sahip elemana sahip olmadıklarını da söylememiz gerekir.

12.2 Sığınmacıların Karşılaştığı Problemler

Göç kaynaklı yerel yönetim idarelerinin karşılaştığı problemlerden sonra şimdi de bizzat Sığınmacıların/Göçmenlerin kendilerinin ülkeye geldiklerinden itibaren karşılaştığı sorunlara değinmek gerekir.

12.2.1 Sığınmacı Kadınların Korunması Problemi

Kadın ve Çocukların oranı özellikle Suriye'den gelen sığınmacılar arasında önemli miktardadır. Savaştan kaçmak zorunda kalan çok sayıda kadın ve çocuğun yer alması elbette onların, sığınmacıların genel olarak yüzleştiği problemlerden başka kadın ve çocuklara özel problemlerle de uğraşmak zorunda kalmalarına sebep olmaktadır.

Kadınların özel olarak uğraştığı problemler aslında toplumumuzda da çeşitli bölgelerde sıkça rastlanan problemlere benzemektedir. Ancak sığınmacıların güvenliğinin ve sosyal ilişkilerinin durumu sebebiyle bu problemlerin boyutu daha da ürkütücü boyutta karşımıza çıkıyor. Sığınmacı krizinde özel ihtiyaç sahibi olabilecek kadınların korunması meselesi oldukça önemli bir konudur. Bilhassa acil önem arz eden kadına yönelik şiddet mağdurlarının erken tespitinde yaşanan sıkıntı, tespit edilse bile uygun merkezlere yönlendirilememesi ve yönlendirilenlerin de korunmaları aşamalarında ciddi zaafklar yaşanmaktadır. Buradan bakarak belediyelerin karşılaştığı problemler konusunda değindiğimiz gibi sığınmacıların kayıt altında olması ve kaydedilen bireylerin ihtiyaçlarının iyi şekilde belirlenmesi oldukça önemlidir. Kayıt altında tutma ve tespit etmeden başka mağdur kişinin çekinceleri de bir diğer sorundur. Türkiye'de belirli

bölgelerde ve belirli kesimlerde yaşandığı gibi kültürel tabular kaynaklı şikayet çekincesi yaşanmaktadır. Bu durumda yerel yönetimlerin Göç idaresiyle beraber nitelikli personel ile çalışıp endişeleri giderme adına beraber çalışması gerekir. Kadına yönelik şiddet konusunda mağdurların tabularını yıkabilmek sığınmacılar sorununda da önemli bir adım olacaktır.

Ayrıca personel konusunda söylendiği gibi dil sorunu mağdurlar ve muhatap alınan kurumlar arasında oldukça büyük bir sorun olarak karşımıza çıkar. Mağdur olan fertlerin derdini anlatamama endişesi yaşaması burada önemlidir. Bu sorunu biz aynen güneydoğuda Türkçe bilmeyen Kürt kökenli vatandaşlarımızda da görmekteyiz. Gerek Yerellerin gerek merkezi yönetim kurumlarının bu konuda yaşadığı eksiklik engellenebilecek pek çok acı olayın yaşanmasına sebep olmaktadır.

Başvurusu sağlıklı yapılan ve çeşitli kurumlara sevki yapılan Sığınmacı kadınlara korunma sağlanması gerektiğinin altının çizilmesi, Suriyelilerin tüm yabancılar gibi 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında korunması gerektiği hususunda tüm devlet çalışanlarına yönelik bilinçlendirme çalışmalarının yapılması gerekliliktir.

Bundan başka sığınmacı kadınların ihtiyacını ve eksikliğini en çok hissettiği hizmet alanlarından biri de psiko-sosyal destek konusudur. Bu konuda çok ciddi çalışmaların yapılması ve psiko-sosyal destek sağlayan hizmet verenlerin sayılarını artırmaya ve sığınmacıların bu hizmetlere erişimini sağlamaya yönelik önemli adımların atılması gerekir.

12.2.2 Sığınmacı Çocukların Korunması Problemi

Sığınmacı Çocukların korunması problemi ise gelen sığınmacıların önemli bir kısmının çocuk olması sebebiyle problemler içinde öne çıkmaktadır. Sığınmacı krizinde çocuklarla ilgili karşılaşılan başlıca problemler: çocuk/erken yaşta evlilikler, çocukların eğitime erişimlerinde yaşanan zorluklar, çocuk işçiliği,

refakatsiz ve ailesinden ayırık halde yalnız kalmış çocuklar ve doğum kaydı konusunda yaşanan bilinçsizliklerdir. Reşit olmayan evlilikler, Türkiye'deki yasalara aykırı olsa dahi, çocuk yaşta evliliklerin oranı hiç de az değildir. Bölgeden bölgeye değişiyor olmasına rağmen Türkiye'de böyle bir gerçek ile karşılaşırız.

Çocuk yaşta evlilikleri sığınmacı ailelerin birer koruma aracı olarak görmesi de söz konusudur. Yani sığınmacı aileler bir noktada çocuklarına bakmadığı için çocuklarının erken bir şekilde yuva kurmasını isteyebiliyorlar. Bu durum ülkemizde kırsal bölgelerde de gözlenen bir durumdur. Yani bu problemin özünde geçim kaygısından kaynaklanan endişe önemli bir yer kaplar. Sosyo-ekonomik durum eğitim seviyesi ve mülteci olmanın getirdiği psikolojik travmalar bu problemin oluşmasına zemin sağlamaktadır. Bu problem elbette çocukların korunması açısından mücadele edilmesi gereken en önemli noktalardan biridir.

Bunun dışında Sığınmacı çocukların eğitime erişimde yaşadığı sıkıntılar, çocuk işçiliği içine sürüklenen çocukların sıkıntılarıyla bağlantılıdır. Çalıştırılan ve emeği sömürülen sığınmacı çocuklar okula gidememekte, okula gidemeyen çocuklar çalıştırılmaktadırlar. Bu kısır döngünün önüne geçilmesi gerekmektedir. Sosyo-ekonomik güçlükler çeken ve çocuklarını çalıştırmak zorunda kalan ailelere şartlı nakdi yardım gibi seçenekler geçici birer çözüm olarak düşünülebilir. Ancak bu sorunun kalıcı çözümü için çok daha ciddi adımlar atılmalıdır.

12.2.3 Konut ve Barınma Problemi

Sığınmacıların Konut ve Barınma Problemi karşımıza çıkan bir diğer problemdir. Barınma, en temel İnsan haklarından biridir. Bir insanın sağlıklı bir yaşayışa sahip olabilmesinin öncü koşullarından biri barınabiliyor olmasıdır. Göçle gelen sığınmacılar, barınmak için bir yer bulamadıklarından sürekli yer değiştirmek

zorunda kalırlar. Bu durum hem kendilerinin takiplerinin yapılmasını zorlaştırır hem de sağlıklı, hijyenik temel yaşama koşullarından mahrum olmalarına sebep olur. Barınma sorunu esas olarak maddi yetersizlik sonucunda ortaya çıkmaktadır. Maddi yetersizliklerin ve eşitsizliklerin sonucunda Türkiye'de hali hazırda vatandaşı olan insanların dahi sokakta kalabildikleri görülmektedir.

Sığınmacı olarak gelen varlıklarını geride bırakmış bir ailenin bu temel ihtiyaçlarını kendi başına sağlamanın pek imkanı yoktur. Yerel ve Merkezî idarenin birlikte çalışarak bu insan haklarına uygun olmayan meseleye el atması gerekir. Ani gelişen sığınmacı göçüyle karşılaşmak, elbette kamuda merkezi ve yerel idarede bocalamaya sebep olmuştur. Bu nedenle entegrasyon politikaları için öncelikle sığınmacılara ucuz ve asgarî-temel konforda barınma olanakları için imkanları devreye sokmak gerekmektedir.

Türkiye'deki yerel yönetim mevzuatında yapılan değişiklikler aslında konut yapımı noktasında herhangi bir problem çıkarmamaktadır. Bu bağlamda, 5393 sayılı Belediye Yasası, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Yasası ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Yasası yürürlüğe girmiştir. Çıkarılan bu kanunlarla beraber, yerel idarelerin konut üretimi ve kentsel dönüşümle ilgili geniş yetkilere nispeten daha fazla sahip olduğunu söyleyebiliriz. Ancak ana sorun yine bütçe kaynaklıdır. Yukarıda finans sorunu başlığında da fazlasıyla değinilmişti. Merkezi yönetimden göçmenlere yapılacak yardımlar konusunda belediyelere ek bütçe ayırması mecburiyet haline gelmiştir. Bilhassa bazı büyükşehirler Türkiye geneline göre Sığınmacı nüfusunun çok büyük kısmına sahiptir.

12.2.4 Sağlık Problemi

Sağlık problemi değinilmesi gereken başka önemli problemlerden biridir. Geçici koruma yönetmeliğine göre, kayıtlı olmayan Sığınmacılar yalnızca acil durumlarda sağlık hizmetlerine erişebilmektedirler. Kayıt olanlarda ise durum, SGK Başkanlığı'nın genel sağlık sigortalılar için belirlediği Sağlık Uygulama

Tebliği (SUT) bedelleri kapsamında temel, ikinci ve üçüncü basamak sağlık hizmetlerindeki hizmet bedelleri sağlanmakta, ödemeler ise AFAD'a fatura edilir. SUT'la çıkan farklar ise AFAD tarafından ödenmemektedir. Buradaki problem, yüksek masrafı bulunan ilaçların ödemeleri sığınmacıları zor duruma düşürmektedir.

Bunun haricinde yer yer bahsettiğimiz dil sorunu da sağlığa erişim ve doğru tedavi görme açısından büyük engellerden birisidir. Belediyelerde merkezi idare merkezlerinin genelinde bu konuda eğitimli personel eksikliği sığınmacıların derdini çözmesi noktasında büyük bir sorundur. Bazı bölgelerde Arapça hizmet veren kliniklerin yer alıyor olması iyi bir adımdır ancak yeterli değildir.

Bunun dışında STK'lar veya Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları'nın desteğiyle zor durumdaki kronik hastaların masraflarına destek verme çabası da görülmelidir. Bu yardımların yapılmasında yerel yönetimlerin çok önemli bir rolü vardır. Yerel yönetimlerin sığınmacıları kaydını yapmak için teşvik etmesi, göç idaresi ile uyumlu çalışarak sığınmacıların kontrolünü gerçekleştirmesi, çeşitli vakıf ve derneklerle beraber hareket ederek sığınmacıların yaşam standartlarını artırmak için çalışması gerekir. En büyük atılım bu konuda bilinçli ve eğitimli personel yetiştirmek olacaktır.

13. Gençlik Destekleri

Türkiye'de yerel yönetimler tarafından gençlere yönelik sunulan çeşitli destek ve imkanlar bulunmaktadır. Yerel yönetimler, yetki alanları içerisinde ikamet eden yahut eğitim amacıyla şehre gelen gençlere yönelik sağladığı imkanlarla bu gençlerin gerek eğitimlerini sorunsuz şekilde devam ettirebilmelerini gerekse de sosyal yaşamda aktif bir şekilde var olabilmelerini sağlamaktadırlar. Bu amaçla yerel yönetimler bazında gençlere yönelik açılmış pek çok yurt, eğitim merkezi, atölye ve danışma merkezi bulunmaktadır.

Yurtlar

Başta İstanbul ve Ankara olmak üzere pek çok belediyenin bünyesinde faaliyet gösteren öğrenci yurtları, binlerce üniversiteli gencimizin barınma problemlerini çözmektedir. KYK yurtlarının yetersiz kapasiteleri dolayısıyla başvuru yapmalarına rağmen kendilerine yurt çıkmayan gençler, belediyelerin denetimindeki yurtlardan ucuz ve konforlu biçimde faydalanabilmektedirler. Örneğin İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin denetimindeki 14 öğrenci yurdunda toplam 5 bini aşkın öğrenciye barınma hizmeti sunulmaktadır. Bununla birlikte İstanbul ve Ankara Büyükşehir Belediyeleri yeni öğrenci yurtlarının yapımına ve yurt kapasitelerini artırma çalışmalarına tüm hızıyla devam etmektedirler.

Ders Atölyeleri ve Kütüphaneler

Yerel yönetimler tarafından lise ve üniversite çağında bulunan gençlere yönelik açılan ders atölyeleri ve kütüphaneler yüz binlerce gencimize özgürce ders çalışabilecekleri ve araştırma yapabilecekleri bir ortam sunmaktadır. Örneğin İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin açtığı ders atölyelerinde üniversitelerin eğitim fakültelerinden ve ilgili bölümlerinden mezun olmuş 89 uzman eğitmen vasıtasıyla özellikle sınav dönemindeki gençlerimize yönelik eğitim hizmeti verilmektedir. PDR ve eğitim mentörlüğü hizmeti de sunulan atölyelerde 2 bini aşkın sınıf içi öğrenci kontenjanına ulaşılmasının yanında 30 bine yakın öğrenci de uzaktan eğitim imkanlarından faydalanmaktadır.

Teknoloji Atölyeleri

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından teknolojiyi üreten ve geliştiren gençlerin artması, üretim, tasarım, programlama, kodlama, AR-GE ve yapay zeka geliştirme alanlarında dışa bağımlılığın azalması ve bu alanlarda çalışan gençlerin beyin göçüyle ülkemizden ayrılmasının durdurulması amacıyla kurduğu teknoloji atölyeleri çok sayıda gencimize hizmet vermektedir. Gençlere teknoloji üretiminin temelini oluşturan eğitimlerin verildiği bu atölyelerde gençlerin bu

alanlardaki yeteneklerinin keşfedilmesi ve teknoloji üretimi konusunda teşvik edilmeleri amaçlanmaktadır.

Gençlik Ofisleri

15-29 yaş aralığında bulunan gençlerin sınavlara hazırlanabilmeleri ve sosyalleşebilmelerinin yanında yabancı dil, kişisel gelişim, sanat ve mesleki eğitim faaliyetlerini de gerçekleştirebilmeleri amacıyla kurulmuş olan Gençlik Ofisleri binlerce gencimize hizmet vermektedir. Gençlik Ofislerinde aynı zamanda gençlerimize meslek tercihi sürecinde danışmanlık hizmeti, hobi edinme, yapacakları araştırma konusunda teknik destek verme ve alacakları bilimsel ve kültürel hizmetlerle donanımlarını artırma imkanları da sunulmaktadır.

Kariyer ve İstihdam Fuarları

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin organize ettiği kariyer ve istihdam fuarlarında kariyer planlarını oluşturmak isteyen nitelikli gençlere destek olunmasının yanı sıra gençlerin özel sektördeki iş alanları hakkında bilgi sahibi olma, toplu mülakat fırsatları, firmalarla özgeçmişlerini paylaşma, alanında uzman yöneticilerle birebir tanışma fırsatı bulma gibi imkanlar elde ettikleri zirvede eğlenceli etkinlikler ve eğitici atölyeler de düzenlenmiştir. Kariyer ve istihdam fuarı 20 bin gencin katılımıyla yılın en büyük ve kapsamlı kariyer buluşması olmuştur.

Tercih Danışma ve Rehberlik Hizmetleri

Yerel yönetimler, lise ve üniversite sınavlarına giren gençlerimizin en doğru şekilde tercihlerini yapabilmeleri amacıyla tercih danışma ve rehberlik hizmetleri vermektedirler. Her tercih noktasında üniversitelerin PDR bölümlerinden mezun olmuş rehberler görev yapmaktadır. Alanında uzman eğitmenler tarafından öğrencilerin ilgi alanları, başka bir şehirde yaşamak isteyip istememeleri, yetenekli oldukları alanlar, tercih yapılacak olan şehrin barınma ve ulaşım

imkanları ve sınavda aldıkları puanlar gibi kriterler de göz önünde bulundurularak öğrencilere danışmanlık hizmeti verilmektedir.

Afetten Korunma Eğitimleri

Yerel yönetimler tarafından özellikle ortaokul ve lise çağında bulunan gençlerimize yönelik afet bilgilendirme ve korunma eğitimleri verilmektedir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından 66 okulda 3745 öğrenciye yönelik düzenlenen afet farkındalık seminerlerinde gençlerimizde afet bilinci oluşturulması amaçlanmaktadır.

Mobil İnternet Hizmetleri

Yerel yönetimler tarafından meydanlarda, resmi kurumlarda ve kalabalık ortamlarda ücretsiz internet hizmeti sağlanmaktadır. Gençlerimizin ve her yaşta vatandaşımızın faydalanabildiği mobil internet hizmeti, vatandaşlarımızın her daim sevdikleriyle iletişim halinde kalabilmelerini ve dünyadan haberdar kalabilmelerini sağlamaktadır.

birlikte ilerleyeceğiz.

SONUÇ

Biz Topluluğu olarak, emeğin, sosyal adaletin, hakça bölüşümün, özel sermayeye duyarlı kamucu ekonominin ve sosyal devlet ilkesinin Türkiye Cumhuriyeti'nin geleceği için hayati olduğunu düşünüyoruz. Bu bağlamda, Yerel Yönetimlerin üzerine düşen görevler olduğu düşüncesini de aynı kararlılıkla paylaşıyoruz. Yerel Yönetimlerde 'sosyal yardım, sosyal destek' adı altında hayata geçirilen ve sosyal eşitsizliğin kökenine inerek kalıcı, sürdürülebilir, insanca çözümleri hayata geçirmek yerine günü kurtarmak; bir seçmen ikna enstrümanı olarak gerçekleştirilen uygulamaların sorunu çözmek yerine bu sorunun yeniden inşa edilmesinde rolü olduğunu düşünüyoruz.

Bu bağlamda 'yoksulluğun yeniden inşası' ya da 'yoksulluğun hafifletilmesi' yerine sosyal politikaların 'insanca, hakça' hayata geçirilmesini hararetle öneriyoruz.

Bu çalışmamızda, topluluğumuzun Sosyal Politikalar Komisyonu ve Yerel Yönetimler ve Kent Politikaları Komisyonu işbirliğiyle 'Yerel Yönetimlerde Sosyal Politikalar' başlığı altında konuya yaklaşımımızı tarifliyor, başat gördüğümüz konuları değerlendiriyor, görüşlerimizi paylaşıyoruz.

Biz Topluluğu olarak, insan onuruna yakışır bir yaşamın mümkün kılınabilmesi için sosyal politikaların sosyal adalet kavramı çerçevesinde, sistematik, işlevsel ve ihtiyaca duyarlı bir doğrultuda hayata geçirilmesi gerektiğini ısrarla savunuyoruz.

b!z

birlikte ilerleyeceğiz.